

BOSNA SREBRENA

Službeno-informativno glasilo
FRANJEVAČKOG PROVINCIJALATA U SARAJEVU

Godina LXII • broj 4/2011.

IZDAJE
Franjevački provincijalat
Bosne Srebrene
Zagrebačka 18
BiH-71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 722 450
Fax: +387 33 722 451
www.bosnasrebrena.ba
tajprov@bih.net.ba

ODGOVARA
fra Lovro Gavran

UREĐUJE
fra Janko Ćuro

LEKTORIRA
fra Marijan Karaula

DOPISNICI
fra Miljenko Petričević - Sarajevo
fra Ivan Šarčević – Sarajevo
fra Ivan Nujić – Visoko
fra Nikola Matanović – Dubrave
fra Ivica Baketarić – Fojnica
fra Marko Ešegović – Gorica-Livno
fra Danijel Nikolić – Guča Gora
fra Stipo Raštegorec – Jajce
fra Vjeko Tomić – Kraljeva Sutjeska
fra Ivo Bošnjak – Kreševo
fra Velimir Blažević – Petrićevac
fra Mirko Filipović – Plehan
fra Tomislav Brković – Rama-Ščit
fra Joso Oršolić – Tolisa
fra Franjo D. Stjepanović – Tuzla
fra Mijo Šuman – Đakovica
fra Leopold Rochmes – Beograd
fra Zvonko Benković - Podsused

TISKA
Grafički atelje OSKAR, Sarajevo

IZ SADRŽAJA

Provincijalovo pismo braći	3
Iz Generalne kurije	5
Iz Provincijalata	9
Radni susret Gen. ministra Reda i JKPM OFM	9
X. skupština UFME	17
Novo Stalno vijeće UFME	19
Susret Uprava JKPM u Međugorju	19
Iz tajništva	21
Novi đakoni	21
Fra Vjeko E. Tomić magistar teologije	23
Iz Zapisnika Definitorijalnih sjednica	23
Prilozi	25
Znanstveni simpozij o fra M. Divkoviću	25
Franjevci Bosne Srebrene u Albaniji	26
Sedam milijardi	30
Dani sv. Klare	31
Kako su sestre klarise došle u BiH	31
Apel za mir u svijetu danas	32
Iz Provincije	34
Međuprovincijski susret novaka	34
140. obljetnica rođenja fra Gjergja Fishte	36
Obilježena 100. godišnjica rođenja fra Nenada Dujića	36
Dan Franjevačke teologije Sarajevo	37
Fojnički samostan i crkva nacionalni spomenici	40
In memoriam	42
† Niko Kovačević	42
Dodatak	43
Fraternitas br. 10, 11 i 12	

PROVINCIJALOVO PISMO BRAĆI

*Kličite Bogu, pomoćniku našem,
radujte se Gospodinu, Bogu živomu i istinitomu,
glasom kliktanja!
Jer Gospodin je uzvišen, strašan,
kralj nad svom zemljom.
Jer presveti Otac nebeski,
kralj naš, prije vjekova,
posla nam odozgo svojega ljubljenoga Sina,
koji je bio rođen od blažene Djevice, svete Marije.*

(Sv. Franjo Asiški,
Večernja Rođenja Gospodinova, 1-3.)

Braćo moja u Kristu i sv. Franji –
Čestit vam Božić i sveto porođenje Isusovo!

U radosti ponovnog proživljavanja Kristova tjelesnog dolaska među nas smrtno ljude – ne mogu a da se ne sjetim svih onih i da ne molim za sve one kojima i radi kojih je on došao, počevši od njegovih najbližih po tijelu i krvi, vjeri, kulturi i naciji – preko najbližih po siromaštvu i poniznosti, patnji, bijedi i nevolji, te po potrebi samilosti i opraštanja – pa sve do najbližih po ljudskom nerazumijevanju, neprihvatanju, nepravednu suđenju, krvoločnu mučenju i umiranju bez ikakve druge utjehe i nade, izuzev potpunog predanja u Božju beskrajnu vjernost, milosrđe i dobrotu.

Među ovim Kristovim najbližim po bilo kojem osnovu nalazi se i svaki od nas – bio dobar ili loš, vjeran ili nevjeran, pravedan ili grešan. Svakome je došao i radi svakog je došao, pa se svi s punim pravom možemo radovati i radujemo se Njegovu dolasku među nas.

Svjesni smo da nismo dostojni tolike Božje ljubavi i milosti, ali smo Mu tim zahvalniji što se On udostojao obdariti nas, obogatiti i obradovati svojim dolaskom među nas – i to u našem tijelu, u našoj slabosti i krhkosti, kao jedan od nas. Štoviše: kao najbespomoćnije biće na svijetu, u svemu ovisno o ljubavi, milosti i brizi drugih!

Mi kao sinovi sv. Franje, asiškog siromaška, skloni smo zorno predočavati i sebi i drugima idilu Kristova rođenja – taj neopisivi spoj veličanstva i malenosti, slave i poniznosti, punine bogatstva i krajnje bijede – ne toliko da bismo se divili onome što se nekad davno među nama dogodilo, nego mnogo više da bismo u svom osobnom životu nasljeđovali Kristovu poniznost, skromnost, jednostavnost i siromaštvo i da bismo oduševljeno naviještali svemu svijetu radost njegova spasonosnog dolaska među nas, te da bismo u cijelom svom životu radosno nasljeđovali njegov stil života: kao manja braća, bez ikakva vlasništva, u iskrenoj poslušnosti i savršenoj čistoći – iz ljubavi prema Bogu i bratu čovjeku.

Mi sljedeće godine s ponosom i s dubokom zahvalnošću Bogu slavimo 800. obljetnicu dolaska sv. Franje Asiškog na hrvatsku obalu – tj. punih osam stoljeća neprekidnog življenja Franjine karizme u našem narodu, a to je karizma divljenja Isusu Kristu, utjelovljenom Bogočovjeku, karizma osobnog življenja u duhu njegova siromaštva, poniznosti i malenosti, te karizma suosjećajne ljubavi prema njegovoj muc i smrti i njegovu slavnom uskrsnuću. To je karizma dosljednog nasljeđovanja Krista Bogočovjeka u svakidašnjici, od rođenja, pa sve do smrti.

Radosni i presretni zbog Božjeg počovječenja u Isusu Kristu, puni nade očekujemo i naše pobožanstvenjenje po istom Isusu Kristu, našem Gospodinu. – Zaista nemoguće za čovjeka, ali ne i za Boga! Jer on je već učinio ono najčudesnije: sebe beskrajno velikog i besmrtnog učinio je posve malenim i smrtnim, sličnim nama. S obzirom na to, daleko je razumljivije da će on nas, svoja malešna stvorenja, zbog kojih se udostojao postati sličnim nama, učiniti sličnima sebi – ukoliko bismo imali vjere i povjerenja u njega. Krist je upravo zato i došao od Oca među nas da nas uzdigne k svome i našem nebeskom Ocu. „*Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?*“ – pita se sam Isus (Lk 18, 8b)! Nadajmo se da će je zaista naći, dakako: ne našom zaslugom i vjernošću, nego uz njegovu beskrajnu milost i svesrdnu pomoć.

U toj nadi svima vama braćo, i svim vašim suradnicima i našim vjernicima s kojima živite i radite i kojima služite, želim

Sretan Božić i Novu godinu!

Fra Lovro Gavran, provincijal

SVUCI SVOJE TUGOVANJE! (usp. Bar 5,1)

Draga braćo: Božić je, svetkovina je Boga-sa-nama, Emanuela. Božić je, svetkovina je Riječi tijelom postale; Sin koji je, a da nije prestao biti Sinom, postao našim bratom (usp. 2Čel 198). Božić je, navještaj mira: “*Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim*” (Lk 2,14), Krist “*je mir naš*” (Ef 2,14). Božić je, radosna vijest za sve čovječanstvo: Onaj koji ne može trpjeti osjeća se zanesenim strastvenošću ljubavi. Da, Božić nam objavljuje strastveni značaj utjelovljenja: objavljuje strastvenost Boga za čovjeka. Božić je početak svadbene gozbe između Boga i čovječanstva, početak ljubavi koja će biti jača od smrti (usp. Pj 8,6). I, ako je sigurno da je “*blaženije davati nego primati*” (Dj 20, 35), onda Božić nije samo svetkovina radosti čovjeka jer se osjeća ljubljenim, nego je također svetkovina radosti Boga jer ljubi. Božić je rađanje Boga na zemlji, rađanje čovjeka na nebesima.

“*Javljam vam veliku radost*” (Lk 2,10). Božić sve poziva na radost. I motiv te radosti je jednostavan i ponekad, ljudski gledano, nevjerojatan, shvatljiv samo polazeći od vjere: Bog nas je pohodio, tijelo Božje učinilo se solidarnim s našom slabošću. Napokon, čovjeka je zagrlilo Onaj koji ga ljubi. No, to se događa na posve nov i neočekivan način. Ako se idoli razlikuju po svojoj “ogromnoj veličini”, po svom “izvanrednom sjaju” i po svom “zastrašujućem izgledu” (usp. Dn 2,31), ako se u davnim vremenima Bog očitovao kao veliki, strašni, moćni i slavni Bog, Bog koji ulijeva strah (usp. Post 3,10), sada u punini vremena (usp. Gal 4,4), Bog svoju veličinu očituje u malenosti novorođenčeta, svoj ocharavajući sjaj u Djetetu zaognutom pelenama, i svoj zastrašujući lik u djetetu koje dršće od hladnoće u jednoj štalici (usp. Lk 1,12). Svevišnji i svemogućí Gospodin, upravo zato što je velik, ujedno je i onaj od koga ne možemo zamisliti ništa manje (usp. Lk 9, 48). Bog koji nam se objavljuje o Božiću, uistinu je Mali Bog, Božić, nemoćan, Bog koji treba čovjeka; krhki i nezaštićeni Bog koji ima povjerenja u čovjeka (usp. Lk 2,7).

I upravo stoga se izlaže odbijanju (usp. Iv. 1,11). Baš je ranjivost ljubavi ona koja ne može ne poštivati slobodu čovjeka, ali onima koji ga prihvaćaju u njegovu siromaštvu, poniženju i poniznosti, koji ga prihvaćaju u njegovoj ranjivosti daje “moć da postanu djeca Božja” (Iv 1,12).

Božić je uvijek svetkovina siromašnih i jednostavnih: uistinu, “*Bog voli govoriti s jednostavnima*” (Vulg. Izr 3,23). Marija je prva primila poziv na radost (Lk 1,28), i njezin *Magnificat* je himan klicanja svih poniznih (usp. Lk 1,46sl). Pastiri su prvi primili radosnu vijest o rođenju Spasitelja (usp. Lk 2,10) i prvi su odgovorili s hvalama (usp. Lk 2,20). Ivan kliče od radosti još dok je u utrobi majke (usp. Lk 1,44), i kad Isus započinje svoje poslanje, Preteča “*klikće od radosti na glas Zaručnikov*” (Iv 3,29). Sa svoje strane, Franjo, *Siromašak*, jednako tako na kraju svojih dana, već gotovo slijep i u najvećoj oskudici, piše *Pjesmu stvorova*, promatrajući poniznost utjelovljenja i kontemplirajući otajstvo Božića, dopušta da se njegovo srce ispuni neizrecivom radošću (usp. IČel 84).

Radost Božića udijeljena je siromašnima i jednostavnima, čistima srcem, kao što su Marija, pastiri, Ivan, Franjo. Bog se ne objavljuje mudrima i razboritima (usp. Lk 10,21), izabire ono što svijet prezire (usp. I Kor 1,28). Takvi se ne raduju čak ni onom što Bog za njih čini. Bilo bi kao prisvojiti si primljeni dar. Siromašni i jednostavni se raduju jer se doživljavaju puni Boga. I svatko ga prihvaća u mjeri u kojoj ga veliča, i sposoban je veličati u mjeri u kojoj prepušta mjesto njegovoj veličini, snizujući se. Božić nam ne samo pokazuje put koji je Bog prešao da bi našao čovjeka, nego također i put koji čovjek treba prijeći da prihvati Boga: On, premda bogat, učini sebe siromašnim iz ljubavi, da nas obogati svojim siromaštvom (usp. 2 Kor 8,9); On “*veliki Pastir ovaca*” (Hebr 13,20), pokazuje se najnižima kao što su pastiri, poniznima kao što je Marija, malenima kao što je Franjo, i onima koji se povlače da bi on rastao, kao što je bio Ivan. Veličina ljubavi Boga očituje se u tom što se je učinio malenim. Na isti način, veličina čovjeka se pokazuje u tome što prepušta prostor Onomu zbog čijeg rođenja čitava legija nebeske vojske slavi Boga govoreći “*Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim*” (Lk 2,14).

”*Radujte se u Gospodinu*” (Fil 4,4). Radujmo se, braćo, jer došao je obećani trenutak. Radujmo se, svetkujmo, sudjelujmo u radosti Boga! (usp. Sof 3,14-17). Da, imamo obilje razloga da se radujemo. Oni koji ne umiju čitati znakove vremena Božjim očima, pred teškoćama koje Crkva proživljava – dovoljno je spomenuti, između ostaloga, posljednje sablazni; pred teškoćama koje proživljava naš Red i sav redovnički život – spomenimo manjak zvanja; pred teškoćama društva – mislimo na ekonomsku krizu koja dotiče sve, osobito najsiromašnije, ali također i na duboku kulturnu krizu koju proživljavamo – uvjereni su da ima puno razloga da se bude zabrinuti i daju da ih vodi tuga, navodeći i druge na malodušnost. Mnogima od njih Bog se čini apstraktnim i beskorisnim, mnogim drugima, a da to jasno i ne priznaju, teško pada Božja šutnja. Ima mnogo onih koji pred stvarnošću, kako smo je opisali i koja je zasigurno mučna, žive ono isto iskustvo učenika na putu u Emaus prije nego su susreli Uskrsloga, a izraženo je riječima “*a mi se nadasmo...*” (Lk 24,21). Oni, naprotiv, koji umiju sve čitati na Božji način, ne zatvarajući oči pred ovim stvarnostima, koje smo upravo opisali, otkrivaju tisuću razloga radosti. Te osobe stvarnost uzimaju ne kao poraz, nego kao izazov, kao povoljnu priliku i kao *kairós*. I sve to zato jer znaju da je Gospodin došao da ostane s nama – “*i nastani se među nama*” (Iv 1,14) –; došao je da korača uz naš bok u sve dane do svršetka vremena (usp. Mt 28,21). Neće nas više moći nazivati napuštenima, neće više našu zemlju nazivati opustošenom (usp. Iz 62, 4). Pohodio nas je Onaj koga smo iščekivali: Spasitelj, Mesija, Gospodin (usp. Lk 2,11).

Ako je izvor radosti u posjedovanju poznatog i voljenog dobra, i u susretu i u zajedništvu s drugima, s većim razlogom kao vjernici i kao Manja braća smo pozvani da iskusimo veliku radost kad ulazimo u duboko zajedništvo s Bogom, koga ispovijedamo najvišim dobrom (usp. PoBl, 3), također i usred *zime* i usred *tamne noći* kroz koju netko može prolaziti.

”... *da vaša radost bude potpuna*” (Iv 15,11). U ovim *delikatnim* i *mučnim* vremenima toliko je važno svjedočiti radost. Mi koji “*izbližega*” slijedimo Krista, pozvani smo da uzajamno dijelimo

radost samoga Isusa: “*to vam rekoh da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna*” (Iv 15,11). Potpuna radost nije samo mogućnost, niti utopija. Za vjernika ona je odgovornost. Ako je radost “određena otkrićem da se osjećamo zadovoljnima” (H. G. Gadamer), ako je radost iskustvo punine, onda onaj tko je kušao Božju ljubav i koji Boga ljubi otvorenim i zahvalnim srcem, ne može ne kušati tu radost koju mu nitko ne može oduzeti: niti nevolje bilo kojega tipa, niti situacije velikog trpljenja i proturječnosti (usp. 2 Kor 7,4; Kol 1,24). Štoviše, otkrit će potrebu da tu radost koja preplavljuje njegovo srce svjedoči među onima koji žive iste situacije. I njegov život će postati pjesma: *pjesma radosti* koja natapa njegove korijene u sigurnosti da korača zajedno sa *Bogom-sa-nama*. I njihova pjesma će učiniti da život drugih bude život otvoren nadi. Za nas koji vjerujemo u Krista, Božić je žurni poziv da budemo svjedoci radosti u žalosnom svijetu, unatoč tolikim rastešenostima ili, vjerojatno, zbog tolikih rastešenosti koje ga udaljavaju od istinskog razloga zbog kojega se radovati: Krista Isusa.

Draga braćo, budući da je radost za nas odgovornost, ukoliko smo kršćani i još više ukoliko smo sinovi Franje, ne smijemo svijet lišiti svjedočanstva ove *neizrecive i proslavljene radosti* (usp. 1 Pt 1,8-9), koja se rađa iz vjere u Krista i koja se sastoji u životu u Bogu.

Neki bi se mogli upitati: kako, kada i gdje svjedočiti tu radost? Da se odgovori na ta pitanja, držim da se osobito treba pokazivati radost našega poziva. Poziv nam je došao a da ga nismo izazvali. Na neki način možemo reći da smo nabasali na Njega i da smo ga otkrivali polako mu dopuštajući da uđe u naše srce po slušanju Riječi i po sudjelovanju u sakramentima, i u mjeri u kojoj smo prihvatili posredovanja koja je sam Gospodin postavljao na naš put da shvatimo njegov plan sa nama. I malo po malo, gotovo i ne zamjećujući to, rađala se velika strastvenost za Krista koji nas je doveo da ga nasljeđujemo, prihvaćajući Evanđelje kao *pravilo i život*, i prigrlljujući sam život Kristov: poslušan, bez ikakvog vlasništva i u čistoći (usp. PPr 1,1). I istovremeno je rođena strastvenost za druge, osobito za posljednje, i strastvenost za Crkvu. I mi smo se svim srcem posvetili da dar Evanđelja nosimo drugima, jer osjećamo da On u nama prebiva. I, kao u slučaju Samarijanke, ugašena žed se je pretvorila u navještaj i poslanje (usp. Iv 4, 1ss).

Ima mnogo braće koja, također i poslije toliko godina, i usred kušnji svake vrsti, nastavljaju svjedočiti radost svoga poziva. Mislim na braću koja žive s radošću *ne posjedujući ništa vlastitoga* i zbog toga su uistinu slobodni od svih tjeskobnih briga moći i posjedovanja: tako su siromašni da imaju samo Boga i to im je dosta, jer su otkrili da je on “*naše dostatno bogatstvo*” (PoBLE 4). Toliko su siromašni da osjećaju evanđeosku slobodu. Mislim na braću koja, živeći iz *logike dara* i nadvladavajući svaku vrstu kulturalne, religiozne i geografske barijere, bezuvjetno se zalažu da donose dobru vijest Evanđelja svima, *blizima i dalekima*. Mislim na one koje kuša bolest ili koji, kao Pavao, osjećaju bol *trna zabodenoga u tijelo* (usp. 2 Kor 12,7), i, ipak, nastavljaju pružati osmjeh i sijati radost među onima koji ih okružuju, jer osjećaju da ih ljubi Bog ljubav (usp. PoBLE 4). Mislim na one koji, svjesni da svoj poziv nose u glinenim posudama (usp. 2 Kor 4,7), ali sigurni u činjenicu da se u njihovoj krhkosti očituje snaga Gospodinova (usp. 2 Kor 12, 9), nastavljaju, dan na dan, podnositi teret i žegu dana, s rukom na plugu bez okretanja unatrag, premda se tlo koje oru pokazuje tvrdim i treba voditi računa o mnogom kamenju i korovu koji ugrožavaju da sjeme donese plod. Mislim, napokon, na one koji s radošću prihvaćaju dar braće (usp. Opr 14) i, istovremeno, se ustrajno posvećuju izgrađivanju bratstva, ne očekujući za uzvrat ništa osim bratova dobra. Hvala, braćo, što ste misionari radosti!

Zajedno s ovima, ima druge braće u kojima se opasnost rutine, nemotiviranosti, žalosti, osrednjosti i nedostatka strastvenosti u predanju očituje u njihovu životu, i to zrači iz njihovih lica. Trpe i, ne želeći to, čine da i drugi trpe, jer se ne osjećaju sretnima. U takvim situacijama, ako netko ne želi zaputiti se bez povratka, nužno je vratiti se prvoj ljubavi, otkriti Boga-sa-nama. Nužno je vratiti se molitvi, izvoru iz kojega izvire radost susreta s Gospodinom, ogranj protiv hladnoće ravnodušnosti, nemotiviranosti i žalosti. Kad molimo, naše se srce oslobađa od tolikih naslaga i oslobađa nas od mušica kratkotrajnog raspoloženja.

Osim toga, kad ulazimo u svoju sobu i u tajnosti molimo Oca (usp. *Mt 6,6*), kušamo veliku novu radost: onu da zagovaramo druge. Kao za Franju, i za nas iskustvo Boga treba biti prvi izvor radosti. S druge strane, nužno je otkriti ljepotu bratstva otvorenoga Crkvi, svijetu i svemu stvorenu. *Zimu* koju prolazimo u redovničkom i franjevačkom životu, i u samom životu Crkve, ne treba gledati kao put smrti, nego kao *vrijeme obrezivanja*, vrijeme povoljno da se radi na korijenju, da se vrati bitnome, da dopustimo da nas Bog ponovno susretne. Ostalo će učiniti On i vaš će život ponovno biti *pjesma radosti*.

Svuci svoje tugovanje! (usp. *Bar 5,1*). Brate, ti koji živiš ogrnut tugom, svuci je, jer “*tvoj Bog već vlada*” (*Iz 52,7*), jer Novorođeni je Emanuel, Bog-sa-nama (usp. *Mt 1,23*). Vi koji prolazite tamnu noć i mislite da se je došlo do *zalaska*, “*ne tugujte, ne plačite... radost Gospodinova vaša je jakost*” (*Neh 8,9-10*). Božić nas propitkuje u dubinu živimo li ili ne živimo radost Boga-sa-nama. Čovječanstvo treba kršćanski i franjevački život koji je prozirnost Krista i koji se očituje u potpunom predanju, radosnom i strastvenom. To će biti veliki prijedlog za zvanje. Misionari smo više po onom što jesmo nego li po onom što činimo ili govorimo. Biti radosni, pretvarati naše depri-mirajuće, negativne i malodušne stavove u zanosne, pozitivne i punonadne stavove, to je *conditio sine qua non* pastoralna zvanja i uvjerljivog navještaja Evandjelja. Franjo nam pokazuje put da postignemo to da sijemo radost: dopustiti da Krist uđe u naša srca, u naš život, i koračati s rukom u ruci s drugima; najprije sa braćom koju nam je Gospodin dao, s kojima uzajamno dijelimo život i poslanje, i onda sa svim ljudima miljenicima Božjim, osobito sa posljednjima i rubnima.

Sa zagrljajem Mira i dobra, svima vama želim: radostan i sretan Božić!

Vaš brat, ministar i sluga
Rim, 8. studenoga 2011.
Svetkovina blaženoga Ivana Duns Škota

Fra José Rodríguez Carballo, ofm
Generalni ministar, OFM

NAŠI NOVI ĐAKONI

Na drugu nedjelju došašća, 4. prosinca 2011. u župnoj i samostanskoj crkvi u Kreševu, nadbiskup vrhbosanski Vinko kardinal Puljić predvodio je svečano misno slavlje i podijelio red đakonata devetorici franjevačkih bogoslova. Red đakonata su primili: fra Stjepan Pavličević, fra Ivica Matišić, fra Željko Nikolić, fra Nikica Tomas, fra Miroslav Jonjić, fra Nikola Kozina, fra Jurica Periša, fra Robert Slišković i fra Ivica Tomas. Uz uzoritog Kardinala suslavili su također provincijal fra Lovro Gavran, odgojitelji, profesori i župnici župa iz kojih dolaze ređenici, te rodbina i prijatelji ređenika. Nakon misnog slavlja priređen je zajednički objed.

Fra Željko NIKOLIĆ, iz Soline, župa Tuzla, rođen je 23. 2. 1985. u Tuzli, sin Vene i Smilje r. Josipović. Kršten je u 31.3. 1985., u Tuzli, a krizman 13.9. 1998. u Tuzli. Osnovnu školu završio u Tuzli, tri godine u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji i završnu godinu u KŠC u Tuzli. U postulaturu u Visoko došao 2004. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijat i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Jurica PERIŠA, iz Livna, župa Livno, r. 7. 3. 1985. u Livnu, sin Mladena i Mire r. Karaula. Kršten je 23. 3. 1985., u Livnu, a krizman 27.6. 1999. u Livnu. Osnovnu školu završio je u Potočanima, a opću gimnaziju u Livnu. U postulaturu u Visoko došao 2004. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijat i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Nikica TOMAS, iz Vrbice, župa Osova, r. 23. 9. 1985. u Vrbici, sin Ilije i Ivke r. Jukić. Kršten je u Osovi, 6.10.1985., a krizman Osovi 4.5.2000. Osnovnu školu završio u Žepču a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijat i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Ivica TOMAS, iz Vrbice, iz župa Osova, r. 23. 9. 1985. u Vrbici, sin Ilije i Ivke r. Jukić. Kršten je u Osovi, 6.10.1985., a krizman 14.5. 2000. u Osovi. Osnovnu školu završio u Žepču, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Ivica MATIŠIĆ, iz Voljica, župa Uskoplje, r. 26. 4. 1986. u Travniku, sin Stipe i Bose r. Vukadin. Kršten je u Uskoplju, 31.5.1986., a krizman 17.6.2001. u Uskoplju. Osnovnu školu završio u Uskoplju, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Stjepan PAVLIČEVIĆ, iz Šćita, župa Rama-Šćit, r. 22. 2. 1987. u Prozoru, sin Ivana i Kate r. Filipović. Kršten je u Rama-Šćit, 7.3.1987., a krizman 12.05.2001. u Rami. Osnovnu školu završio u Ripcima, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Robert SLIŠKOVIĆ, iz Kreševa, župa Kreševo, r. 6. 6. 1987. u Sarajevu, sin †Bože i †Lucije r. Medić. Kršten je u Kreševu, 27.6.1987., a krizman 2.6. 2001. u Kreševu. Osnovnu školu završio u Kreševu, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Miroslav JONJIĆ, iz Paklareva, župa Ovčarevo, r.15. 7. 1987. u Travniku, sin † Zdravka i Slavice r. Babić. Kršten je u Turbetu, 24.7.1987., a krizman 20.7.2001. u Glamoču. Osnovnu školu završio u Njemačkoj i Glamoču, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Fra Nikola KOZINA, iz Dubravice, župa Vitez, 16. 3. 1988. u Zenici, sin † Zdravka i Mari-ce, r. Maros. Kršten je u Novoj Biloj 19. 9. 1988., a krizman 28. 5. 2000. u Vitezu. Osnovnu školu završio u Vitezu, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Oblačenje u Uskoplju 17. 7. 2005. Na Gorici (Livno) novicijant i prvi zavjeti 9. 7. 2006. Službe lektora i akolita primio je u Sarajevu 18. 12. 2008. Svečane zavjete položio 14. rujna 2010. u Suhom polju.

Želimo im Božji mir, blagoslov, uspjeh u radu i ustrajnost u službi!

ĐAKONSKA PRAKSA

Novozaređeni đakoni vršit će svoju đakonsku praksu u sljedećim župama:

Fra Stjepan Pavličević – G. Bogičevci

Fra Ivica Matišić – Breške

Fra Željko Nikolić – Jajce

Fra Nikica Tomas – Nova Bila

Fra Miroslav Jonjić – Ulice

Fra Nikola Kozina – Livno

Fra Jurica Periša – Busovača

Fra Robert Slišković – Vitez

Fra Ivica Tomas – Šikara

Želimo im plodonosne prve pastoralne korake!

OBAVIJEST O OBNOVI ZAVJETA

Dana 7. listopada 2011. u oratoriju Franjevačke teologije obnovio je svoje zavjete na godinu dana bogoslov fra Matija Kurevija.

Zavjete je primio gvardijan fra Slavko Topić, po delegaciji o. Provincijala, a svjedoci su bili fra Marinko Pejić i fra Josip Jozić.

OBAVIJEST O POLOŽENIM SVEČANIM ZAVJETIMA

Pod župnom misom, 9. listopada 2011. u Rumbocima, mnp. otac provincijal fra Lovro Gavran, primio je svečane zavjete fra Joze Šarčevića i fra Brune Čubele.

Uz nazočnu braću, svjedoci su bili fra Marinko Pejić i fra Danimir Pezer.

FRA VJEKO E. TOMIĆ NOVI MAGISTAR TEOLOGIJE

Nakon gotovo troipolgodisnjeg poslijediplomskog studija dogmatske teologije na američkom katoličkom fakultetu Holy Apostles College and Seminary, u gradu Cromwellu, država Connecticut, ostvarenoga zahvaljujući suvremenoj mogućnosti studija na daljinu (Distance Learning), te poslije napisane radnje za koju prema pravilima važećim prilikom početka studija nije trebala formalna obrana niti završni ispit, 15. rujna 2011. na navedenom je fakultetu znanstveni stupanj Master of Art in Theology (magistra teologije) postigao fra Vjeko Eduard Tomić, član provincije Bosne Srebrene, župni vikar u Varešu.

Naslov Tomičeve radnje (MA Thesis) urađene pod vodstvom mentora dr. Jeffreya Fincha te dr. Sebastiana Mahfooda bila je *The conception of the Church as expressed in the postconciliar journal Jukić (Poimanje Crkve u pokoncilskom časopisu Jukić)* a temeljila se na proučavanju i valorizaciji eklezioloških tema u prvih 37 brojeva ovoga časopisa, pokrenutoga 1971. među studentima i profesorima Franjevačke teologije u Sarajevu. Kako je 2011. i 40. godišnjica izlazenja ovoga časopisa, radnja je i svojevrsni doprinos ovoj vrijednoj obljetnici.

Našem subratu čestitamo!

NAPUSTIO RED I ZAJEDNICU

Dana 2. listopada 2011. godine našu je Provinciju svojevrijedno napustio bogoslov šeste godine fra Marijan Oršolić. Fra Marijan zahvaljuje za godine provedene u Provinciji.

Neka ga u daljnjem životu i radu prate mir i dobro!

IZ ZAPISNIKA DEFINITORIJALNIH SJEDNICA

*Iz Zapisnika 41. sjednice Definitorija
25. listopada 2011.*

Mnogopoštovani otac provincijal fra Lovro je izvijestio o X. skupštini UFME koja je održana u Lisabonu od 17. do 22. listopada. Zaključci ovog susreta objavljeni su u službenom glasilu i na provincijskoj web stranici.

Usvaja se molba fra Marka Oršolića st. da se povuče sa službe ravnatelja IMIC-a u samostan u Tolisi.

Usvaja se molba fra Jure Tokalića da se sljedeće godine povuče iz misija u Africi i stavlja se na raspolaganje za službe u Provinciji.

Jednoglasno su sljedeći bogoslovi pripušteni đakonskom ređenju: fra Željko Nikolić, fra Jurica Periša, fra Nikica Tomas, fra Ivica Tomas, fra Ivica Matišić, fra Stjepan Pavličević, fra Robert Slišković, fra Miroslav Jonjić i fra Nikola Kozina.

*Iz Zapisnika 42. sjednice Definitorija
29. studenog 2011.*

Raspoređeni su đakoni za praktikum na župama.

Upućen je dopis Biskupskom ordinarijatu u Prištini u kojem, na prijedlog samostanske zajednice u Đakovici, molimo još jednu župu na Kosovu radi boljeg funkcioniranja i mogućnosti promjene mjesta boravka braće koja pastoralno rade na Kosovu.

Fra Miroslav Jelić se određuje za voditelja HKM u Canberri (Australija). Fra Miroslav će ovu dužnost obavljati od ljeta sljedeće godine.

Usvaja se molba fra Josipa Božića da se povuče sa službe duhovnika časnih sestara u Cetinju u matični samostan na Petrićevcu – nakon provincijskog Kapitula 2012. g.

Razgovarano je o nadolazećoj sjednici JKPM OFM u Međugorju.

Prihvata se prijedlog da se fra Drago Bojić imenuje ravnateljem IMIC-a umjesto fra Marka Oršolića st.

NOVE ADRESE

Donja Tramošnica

Župa sv. Ivana Krstitelja
BiH – 76255 Tramošnica

Fra Jozo Puškarić, župnik

Mobitel: +387 61 278452 i +385 92 2389519, jozo157@gmail.com

Župni ured Tišina

Tel.: +387 54 654 287

Fax: +387 54 654 293

www.hasic-online.at

Fra Joso Oršolić, joso.o@teol.net, mob.: +387 63 342 453

Susret uprava šest Južno-slavenskih franjevačkih provincija

RADNI SUSRET GENERALNOGA MINISTRA REDA I GENERALNOGA DEFINITORIJA SA JKPMOFM

Split, Franjevački klerikat o. fra Ante Antić, 19. – 22. 9. 2011.

U franjevačkom samostanu na Trsteniku, u franjevačkom klerikatu *O. fra Ante Antić* bio je od 19. do 22. rujna 2011. godine radni susret Generalnoga ministra i Generalnoga definatorija OFM sa južnoslavenskom konferencijom provincijalnih ministara OFM. Taj susret je u duhu izvršavanja Naloga br. 4 Generalnoga kapitula koji traži da Generalni ministar sa svojim definatorijem u šestogodištu održi radni susret sa svakom pojedinom konferencijom.

Na susretu su sudjelovali: fra José R. Carballo, generalni ministar, fra Michael Perry, generalni vikar; generalni definatori: fra Vincent Mduduzi Zungu, fra Paskalis Bruno Syukur, fra Francis Walter, fra Roger Marchal, fra Vicente-Emilio Tapia, fra Vincenzo Brocanelli, fra Ernest Siekierka, fra Nestor Inácio Schwerz, fra Julio Cesar Bunader; provincijalni ministri: fra Željko Tolić, predsjednik JKPMOFM, fra Lovro Gavran, fra Ivan Sesar, fra Stane Zore, fra Željko Železnjak, i tajnik fra Nikola Vukoja. U tajništvu i organizaciji susreta bio je vrlo aktivan fra Frano Doljanin.

Utorak, 20. rujna 2011.

Predstavljanje sudionika i predstavljanje provincija i JKPMOFM

Nakon *Jutarnje* i sv. mise, koju je predslavio fra Željko Tolić, predsjednik Konferencije, uz suslavlje svih sudionika te mjesnoga bratstva, radni susret je započeo molitvom i predstavljanjem svih sudionika.

Nakon toga je fra Željko Tolić, predsjednik JKPMOFM, kratko predstavio našu Konferenciju i franjevaštvo na našem području od pohoda sv. Franje Hrvatskoj 1212. godine pa sve do danas. Istaknuo je važnu ulogu franjevaca u povijesti našega naroda i kršćanstva na ovim područjima, osobito za vrijeme osmanlijske vlasti i za vrijeme komunizma. Jednako tako je naglasio da je OFM kod nas najbrojnija redovnička zajednica i zato je upravo na našoj Konferenciji veća odgovornost za redovništvo, napose za franjevaštvo, u ovim krajevima. Govorio je i o našem župnom pastoralu koji je tipičan za naše franjevaštvo i pokazao je povijesnu nužnost takvoga načina života i evangelizacije. Iako nas neki vide uglavnom kao župne djelatnike, ipak kod nas ima i puno drugih oblika evangelizacije o kojima se, možda, ne govori dovoljno. Spomenuo je i činjenicu da nas ima puno (1.145 braće sa svečanim zavjetima, sveukupno 1.182 brata, uključujući i novake) i to nas obvezuje da još više pažnje posvetimo trajnoj franjevačkoj i sveopćoj formaciji. Spomenuo je i svijetle i tamne strane života i rada naše braće, ali je jasno pokazao da je puno više onoga zbog čega se možemo radovati i biti ponosni. Priznao je da, s obzirom na velik broj braće, pa i mlade braće, možda nismo dovoljno prisutni u misijama, u različitim projektima Reda, ali i na tome se radi. Kad je riječ o međuprovincijalnosti, rekao je da još nismo o tome počeli ozbiljno govoriti, ali i to će polako biti potrebno, jer se situacija mijenja.

Slijedilo je kratko predstavljanje svake pojedine provincije i to tako da su svi dobili konkretna pitanja na koja je trebalo odgovoriti: trenutno stanje provincije, međuprovincijalnost, modeli evangelizacije, pastoral zvanja, početna i trajna formacija, svjetla i sjene provincije. Izazovi i perspektive za budućnost.

Razgovor s definatorima o izvješćima provincijalnih ministara

Najprije je **Generalni ministar** zahvalio na iskrenosti i na točnom prikazu stanja, pozitivnosti, problematike, svjetla i sjena, i osobito na spremnosti da se iz dobroga stalno prelazi na bolje. Važno je biti iskreni međusobno, jer mi se ne sastajemo da sudimo jedni drugima, nego da si uzajamno pomognemo, a da to mogemo, valja nam biti iskreni i tražiti pomoć u onome u čemu nam drugi mogu pomoći da se vjernički susretnemo sa punom stvarnošću i da popravljamo što je potrebno, ali još više da se usudimo započinjati s novim oblicima evangelizacije.

On je osobito istaknuo dvije teme kojima treba posvetiti punu pažnju, a njemu se čini da nisu bile izričitije spomenute u izvješćima provincijalnih ministara. Kako je puno puta pohodio naše provincije i smatra da prilično poznaje stvarnu situaciju, smatra da može s pravom reći da **ekonomskom pitanju**, financijskoj transparentnosti i duhu solidarnosti treba prilaziti odgovorno i iskreno te vidjeti što se može ispraviti i kako povećati solidarnost. A druga je **napuštanje Reda**. Nedostaje dublja analiza napuštanja Reda, koji su tome uzroci, osobito u početnoj formaciji. I tome je dodao kako ima dojam da **suradnja na razini Konferencije** nije intenzivna kako bi mogla biti, jer smo brojni i jaki i što se tiče intelektualnog, pastoralnog i ekonomskog potencijala.

Nadovezujući se na to fra Stane Zore je primijetio da bi puno više pažnje trebalo posvetiti odgovornom razlučivanju kad je riječ o primanju kandidata. Njemu se čini da tu nismo dovoljno odlučni i odgovorni. Fra Željko Tolić je zaključio da nas to potiče da na razini Konferencije i na međuprovincijskoj suradnji više radimo na području trajne i početne formacije, osobito na trajnoj formaciji formatora. Rečeno je da magistrima treba davati podršku, i provincijal i bratstvo, ali ne samo riječima nego suradnjom na svim područjima.

Fra Ernest Siekierka, naš generalni definator, zahvalio je na otvorenosti i iskrenosti koju su provincijali pokazali u svojim izvješćima. Mnogo toga ga je dirnulo, a osobito priznanje da do sada provincijali nisu toliko govorili o međuprovincijalnosti. Sada je čas. Jer iz izvješća je očita svijest provincijala da su prošla zlatna vremena i s pitanjem međuprovincijske suradnje i solidarnosti se treba suočiti. U tome je važno razlučivanje i odvažnost, ne biti pod pritiskom logike broja. Isto tako pitanje misija *ad gentes*, i ono zaslužuje punu pažnju Konferencije. Na to nas je ponovno snažno potaknuo posljednji Generalni kapitul.

Time je prijepodnevni rad i završio pa su braća pošla na zajednički objed.

Izlaganje Generalnoga ministra

Poslijepodnevni rad je započeo molitvom, a nakon toga progovorio nam je naš Generalni ministar. Izrazio je radost što je opet s nama i priznao da je i afektivno osobito povezan sa braćom u našim krajevima jer je među njima imao dosta kolega na studiju, a osim toga toliko je već puta bio u našim krajevima da se stvarno osjeća doma. Ovdje sažimamo njegove najvažnije misli, a obećao je da će poslati svoje izvješće kad ga dogotovi.

Iz izvješća provincijalnih ministara već su naznačeni neki **znakovi nade**, i to ne kaže radi reda nego jer je to doista tako. Opaža se da su na području vaše Konferencije, dakle u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Sloveniji, franjevci bliski narodu kao rijetko gdje drugdje, doista su fratri puka. U svojim pohodima drugim provincijama kad govorim o potrebi bliskosti s narodom, četo volim naglasiti kako u Bosni franjevce nazivaju *ujacima*, osjećaju ih članovima obitelji.

Nadalje, imate i osjećaj pripadnosti Franjevačkom redu, ponosni ste što ste franjevci. Imate puno braće dobro pripravljene intelektualno i pastoralno. Možda to i ne koristite koliko biste mogli na korist cijele Crkve i cijeloga Reda. I izdavačka djelatnost kod vas je veoma jaka. Osjećam potrebu iskreno pohvaliti vaš rad s FSR-om i sa Framom, i inače su pastoralni žar i revnost očit. Brojni ste, imate i dobar prosjek mladih i ohrabrujuću srednju dob braće. Tajništvo Konferencije je vrlo učinkovito u prevođenju i izdavanju svih dokumenata Reda, a i braća u Sloveniji, premda ih je malo, čine to s istom velikodušnošću.

Uza sve ove, i još mnoge ne spomenute pozitivnosti, ima i onoga na što treba upozoriti kako biste napredovali. Prije svega i kod vas se osjeća snažan individualizam, a to je i opasna bolest koja nagrizala cijeli naš Red. Kod vas je u tom smislu situacija još opasnija zbog samačkih župa. Uza svu potrebu župskog pastora, ipak mi se čini da ste malo previše usredišteni u župskom pastoralu. Ne kažem da to ne valja, nego da je malo previše.

Brojni ste, ali mi se čini da je **vaša nazočnost u misijama nesrazmjerna** vašemu broju. To je i vaš Predsjednik Konferencije istaknuo i obećao da ćete malo više raditi na promicanju misijske dimenzije u formaciji braće. Dobro poznam vašu situaciju i mogu reći da se i stil života braće pomalo *posvjetovnjačuje*, i ne može se reći da se posvuda zamjećuje franjevačka malenost i skromnost. Tu je i **ekonomska neovisnost**, a ona ne ide na ruku transparentnosti i solidarnosti.

Iako imate relativno puno braće u početnoj formaciji, ipak me počinje zabrinjavati **opadanje broja zvanja** i sve češća **napuštanja Reda**. Godine 2006. imali ste 117 braće s privremenim zavjetima, a 2010. ste ih imali samo 90. To je još uvijek dobar broj u usporedbi s drugima, ali to za vas treba biti izazov da se ozbiljno i odgovorno upitate što učiniti da osvježite početnu i trajnu formaciju. Nemate previše izlazaka iz Reda, ponosni ste što ste franjevci, pa možda i to utječe na ustrajnost u zvanju. Drugdje izlaze da budu župnici, a kod vas to nije tako naglašeno. No, imali ste i dosta izlazaka. Time se trebate, zajedno s formatorima, ozbiljno pozabaviti...

Rekao je još nekoliko stvari i naglasio da je to samo zato da nas ohrabri i potakne da budemo odgovorniji za našu budućnost, a izrazio je spremnost da nam, zajedno sa Generalnom upravom, pomogne u čemu god ga zamolimo.

Naš Generalni kapitul je naglasio potrebu oživljavanja karizme. Ne treba se posvetiti samo preustroju struktura, treba autentično živjeti našu karizmu. Ne biti samo upravitelji povjerenoga, ne brinuti se samo kako izići na kraj sa opadanjem broja braće, nego usuditi se biti i graditelji nove budućnosti. Prije nego se posvetimo obnovi struktura, treba se otvoreno suočiti sa znakovima vremena i mjesta kako bi se mogli pronaći pravi odgovori i prava rješenja.

Tražim i molim vas da se odvažno i odgovorno suočite sa tri stupa posvećenoga života, kako je to nedavno i Papa zamolio više redovničke poglavare.

Duhovnost. Trebamo imati na umu što nam kaže VC 77. *Posvećene osobe, naime, imaju zadaću i među nekršćanima uprisutniti Krista koji je čist, siromašan, poslušan, koji se moli i koji je misionar.* Što se više živi s Kristom i u Kristu, to ćemo više biti u službi bližnjih.

Smatram hitnim oživljavanje duhovnosti. Boga učiniti središtem svoga života, osobito njegujući osobnu i zajedničku molitvu. Biti ljudi molitve. Oživljavanje duhovnosti, ukorijenjene u moljenoj Božjoj riječi (usp. *Verbum Domini* 83). Kako Crkva tako i Red govore o molitvenom čitanju Riječi. To je važno i za naš rad s vjernicima laicima. Podsjećam da *Nalog* 11. našega Kapitula traži da oživimo molitveno čitanje Božje riječi.

Važno je puno više pažnje posvetiti odgoju u vjeri. Generalni kapitul nas je upozorio i potaknuo da budemo pažljivi kako ne bismo bili u krizi vjere (Dokument Kapitula PdV 12). Velika i prava kriza Reda nije prije svega u opadanju broja braće, nego **u krizi vjere**. Smatram važnim odgoj u vjeri, kako u početnoj tako i u trajnoj formaciji. Bez autentične duhovnosti sve drugo znači sijati u pustinji.

Drugi stup je **bratski život**. Za nas franjevce to je **neodjeljivo od malenosti**. To dvoje ide zajedno. Bratski život nas čini ikonom Presvetoga Trojstva, a malenost ikonom Krista. Osobito naglašavam da treba pripaziti na izgrađivanje bratstva *ad intra* – učiniti ga ljudskim i humanizirajućim. Oživjeti ljudsku dimenziju i **vrijednosti**: otmjenost, finoću, srdačnost, iskrenost, dobrohotnost, jednostavnost, pristupačnost i umijeće radovanja u uspjehu s drugima. Jednako tako više njegovati logiku dara, i međusobno i s narodom. Rasti u raspoloženju *gratuitas*, da ne budemo koristoljubivi. Počevši od jednostavne stvari da imamo vremena biti zajedno na rekreaciji.

Logika dara – to treba biti oznaka našega bratskoga života. Bratstvo treba njegovati zajedništvo (usp. GGKK 32 – 34). To jest ideal, ali treba ga imati stalno pred očima. Ima, nažalost, i nepravdi u našim bratstvima.

Treći stup je **zajedništvo srdaca** – ljubeći se uzajamno. Brinuti se jedni za druge, čuvari smo jedni drugih pa ne smijemo zaboraviti ni **dragocjenost bratskog opominjanja i ispravljanja**.

Valja nam stalno jačati međusobnu komunikaciju (usp. PdV 27). Bez nje nema bratstva. Treba u tome slijediti metodologiju Emausa.

Bratstvo ad extra – prije svega s drugim ograncima I. Reda. Svakako ne zaboraviti njegovanje bratstva među braćom vaših provincija i u tom smjeru trebate **poduzeti nešto konkretno**. Ne misli na spajanje, nego na veću suradnju na području početne i trajne formacije. Možda početi misliti na **zajedničke novicijate** (na početku možda na dva mjesta). Zašto ne misliti na **zajedničku trajnu formaciju gvardijana, ekonoma, župnika i sl.** Isto tako važno je da više razmišljate o mogućnostima novih oblika evangelizacije na razini Konferencije.

Kratko je spomenuo neke stvari koje mu se čine važnima da se o njima razgovara i da se traži način kako ih još više oživjeti u provincijama:

- njegovati **minoritas**, malenost – biti pažljivi na stil života i ponašanja;
- pripaziti na **transparentnost** i međusobnu **solidarnost**, ali i na **odgovornost** da se živi od svoga rada;
- možda imate i praznih prostora s kojima biste trebali odgovornije postupati;
- **Misijska dimenzija**. Treba biti oslonjena na snažno iskustvo Boga, na malenost i na suradnju s laicima (usp. PdV 12);
- **Župni pastoral**. To je vaša specifičnost. Bilo bi dobro proučiti dokument o franjevačkom stilu rada na župama. U tom smislu ističe **5 dimenzija** koje su karakteristične za franjevački stil služenja u župama:

1. **Ustrajan i živ odnos s Riječju;**
2. **Snažna briga za zdravi liturgijski život u župi;**
3. **Njegovanje zajedništva i bratstva i u radu, ekipni rad i iskrena suradnja s vjernicima laicima, napose s FSR-om i Framom;**
4. **Diakonia – malenost;**
5. **Snažno njego vanje misijske dimenzije i u vjernicima laicima.**

Spomenuo je i **tri opasnosti** koje ometaju franjevački stil rada u župama:

Stabilitas i uhodanost. Poistovjetiti stil našega rada sa radom dijecezanskih svećenika. Naš franjevački stil mora imati svoju specifičnost, dati nešto novo, osobito u suradnji s laicima;

Individualizam – razdijeljenost u planiranju i u djelovanju;

Relativizam, odnosno **minimalizam**. Franjevac uvijek i u svakom djelovanju treba gorjeti i izgarati.

Da bi se ta tri stupa stalno gradila i jačala važno je punu brigu posvetiti trajnoj i početnoj **formaciji**, jer je ona humus za ta tri stupa. Što treba osobito istaknuti?

– Potrebno je ozbiljno i odgovorno razlučivanje u primanju kandidata i u cijeloj početnoj formaciji. Ne smijemo biti ovisnici o broju i učinkovitosti. Odlučno i odgovorno odlučivanje.

– Ozbiljna osobna pratnja odgajnika.

– Pripremljenost odgojitelja. Nije dovoljno imati samo studijsku titulu, važno je da budu pravi franjevci. Treba ih pažljivo birati i osposobiti ih za tu službu. Imamo master za odgojitelje na Antonianumu u Rimu. To treba iskoristiti.

– Pojačati formaciju u misijskoj dimenziji, misije inter i ad gentes. Stoga i naša formacija treba biti zahtjevnija, samo radikalnost obećava.

– Više brige posvetiti njegovanju zvanja braće laika. Bratstvo je osiromašeno bez braće laika.

– Više paziti na sastav formativne zajednice.

– Povećati brigu za intelektualnu pripremljenost novih snaga. Vi imate slavnu tradiciju (Balić, Melada i mnogi drugi). Poticati veću suradnju među vašim profesorima, imate ih dosta i vrlo su kvalificirani, samo trebaju naučiti više surađivati na korist Reda i Crkve.

– Brinuti se za pastoral zvanja i ne oslanjati se samo na mala sjemeništa. Tražiti nove izvore zvanja.

– Tražiti nove evangelizatorske nazočnosti i oblike. Možda premisliti i preustrojiti tradicionalne oblike.

– Dovodjenje na pravu mjeru – ne samo što se tiče gašenja ili smanjivanja prisutnosti, nego i mijenjati stil rada i tražiti nove oblike evangelizacije.

Nakon toga je istaknuo **nekoliko izazova** koje vidi pred našom Konferencijom:

– Inzistirati na znakovitosti naše prisutnosti i djelovanja. Veliki je izazov izoštravanja vlastitoga franjevačkoga identiteta.

– Naći načina da sva pojedina braća u bratstvima i pojedinačno provjere stil života i djelovanja u smislu ona tri stupa na kojima treba graditi.

– Više njegovati itineranciju, jer smo putnici i pridošlice na ovome svijetu. Imate i pomagalo za trajnu formaciju o 4. poglavlju GGKK. Ako to još niste preveli, to bi trebalo prevesti.

– Kvalitetna formacija za ovaj čas. U tome mogu pomoći različita pomagala koja je Red pripremio i koja ste, dobrim dijelom, i vi preveli.

– Smatram važnim više koristiti blagodati iskustva Asiza i franjevačkih mjesta, Svete Zemlje i sl. Osobito za one koji slave 20, 25, 30, 35, 40 godina života u zavjetima.

– Promicati interprovincijalnost, napose na području trajne i početne formacije.

– Smatram osobitim izazovom za vas da radite na tom da osnujete međuprovincijsku kuću za neke nove oblike evangelizacije, koji su sada osobito potrebni i u vašoj situaciji.

– Više upoznavati, proučavati, meditirati i ostvarivati naše GGKK.

– Manjak braće laika, to je također izazov. Razmišljati kako obogatiti franjevačku karizmu kod vas i većim brojem kvalitetne braće laika.

Predsjednik Konferencije je zahvalio Generalnom ministru na iskrenom, brižnom i bratskom govoru u kojemu je odao priznanje za toliko lijepih stvari koje se već rade, ali je isto tako očinski upozorio na nedostatke i na opasnosti koje ugrožavaju istinitost naše franjevačke karizme. Osobito je korisno što je vrlo konkretno ukazao na neke izazove i mogućnosti koje su pred nama i s kojima se valja suočiti, želimo li graditi budućnost.

Provincijalni ministri su na neka zapažanja Generalnog ministra dali svoja razjašnjenja, kako bi se stvarnost još bolje razumjela, ali su priznali da su Generalova analiza, izazovi i prijedlozi posve pogodeni.

Poslije iskrenog i plodnog dijaloga odlučeno je da se na temelju svega do sada rečenoga (izvješća Generalnoga ministra, Predsjednika Konferencije, pojedinih provincijalnih ministara i generalnih definitora) mogu formulirati neka konkretna pitanja i tematike o kojima će se razgovarati u radnim grupama, kako bi se onda mogli izvući određeni prijedlozi i zaključci sa ovoga radnoga susreta.

Nakon toga sva su braća imala prilike razgledati znamenitosti Splita, a svečanu Večernju, u zajedništvu s braćom iz samostana, u kapelici središnjeg samostanu Provincije Presvetoga Otkupitelja predvodio je dopredsjednik Konferencije, fra Lovro Gavran. Poslije toga braća su večerala s bratstvom samostana na Dobrom.

Srijeda, 21. rujna 2011. godine

Jutarnju molitvu i euharistijsko slavlje predslavio je fra Ernest Siekierka, generalni definator za slavenske provincije.

Slijedio je rad u grupama, a bilo je dovoljno vremena za taj rad, tako da su se i rezultati rada mogli vidjeti u izvješćima pojedinih grupa od kojih je grupa koordinatora napravila sintezu o kojoj se je raspravljalo u plenumu. Poslije bratskoga dijaloga grupa koordinatora je dobila zadatak da predloži konačnu formulaciju prijedloga koje će trebati izglasati.

Nakon rada po grupama i rada u plenumu, svi sudionici su se uputili u franjevački samostan na Poljudu gdje su pogledali i upoznali rad Franjevačkog instituta za kulturu mira, komu je ravnatelj fra Mijo Džolan, dugogodišnji član naše Konferencije. Slijedila je Večernja u crkvi sv. Ante, zatim bratska večera u drevnoj blagovaonici samostana. Brižan i velikodušan domaćin bio je fra Josip Sopta, provincijalni ministar Provincije sv. Jeronima kojoj pripada poljudski samostan, sa mjesnim bratstvom.

Četvrtak, 22. rujna 2011.

Završno euharistijsko slavlje predslavio je Generalni ministar koji je u homiliji ohrabrio braću da, poput sv. Franje, danas životom i djelom izgrađuju Crkvu Kristovu.

Nakon toga prišlo se izglasavanju prijedloga koje ovdje donosimo u cijelosti.

* * * * *

Za vrijeme susreta generalnoga ministra fra José Rodrígueza Carballa i njegova Definitori-ja sa Južnoslavenskom konferencijom provincijalnih ministara OFM (dalje: JKPMOFM) koji je bio u Splitu od 19. do 22. rujna 2011. godine, razgovaralo se o sadašnjem stanju života i poslanja braće na području Konferencije. Nakon duboke analize i iskrenog bratskog razgovora došlo se do sljedećih prijedloga:

Konkretni koraci na razini međuprovincijske suradnje među provincijama JKPMOFM, osobito što se tiče Generalne kurije i Provincije sv. Jeronima iz Zadra:

- A) Generalna kurija
- JKPMOFM će surađivati na području osoblja (za kuće ovisne o Generalnom ministru i za misije) i na ekonomskom području (Fond Tajništva za formaciju i studije i stipendije za studij).
- B) Među provincijama
- Neka JKPMOFM jednom na godinu organizira susret provincijalnih ministara i njihovih definatorija da razmišljaju o interprovincijalnosti, i da programiraju formativni susret za gvardijane i ekonomes (uz prisutnost stručnjaka).
- C) Provincija sv. Jeronima (Zadar)
- Postupak proučavanja suradnje sa Provincijom sv. Jeronima iz Zadra treba započeti sama Provincija.
 - Imajući na umu da će Provincija imati svoj provincijski kapitul u godini 2012., već od sada se traži da glavna tema Kapitula bude sadašnjost i budućnost Provincije, označujući koje su joj prisutnosti važne i trebaju nastaviti, a koje bi se mogle zatvoriti.
 - Nakon toga proučavanja neka Provincija predstavi JKPMOFM konkretan prijedlog suradnje.

2. Promjene koje nužno treba učiniti u početnoj i trajnoj formaciji vodeći računa o sadašnjoj situaciji

- Neka provincijalni ministri JKPMOFM, poštujući pluralnost jedinica koje ju sačinjavaju, vodeći računa o dobru naših odgajanika, tijekom sljedećih dviju godina, zajedno sa formatorima, prouče mogućnost da se ostvare zajednički novicijati.
- Jednom godišnje neka provincijalni ministri susretnu sve formatore da rasprave koji su problemi i izazovi mladih odgajanika i kako na njih odgovoriti.
- Neka provincijalni ministri 2012. ili 2013. godine pripreme Kapitul braće privremenih zavjeta i neka pozovu Generalnoga ministra i Generalnoga tajnika za formaciju i studije.
- Neka provincijalni ministri JKPMOFM promiču stvaranje Centra franjevačkih studija, po mogućnosti zajedno sa cijelom Franjevačkom obitelji.
- Neka provincijalni ministri koriste mogućnost koju pruža Master za formatore (PUA – Rim) za dobru pripremu magistara.

3. Inicijative koje treba poduzeti da se promiču novi oblici evangelizacije

- JKPMOFM, po svom predsjedniku ili njegovu delegatu, neka sudjeluje na susretima ili seminarima o novim oblicima evangelizacije što ih naš Red organizira.
- JKPMOFM neka ozbiljno prouči mogućnost novih oblika evangelizacije da imadne kriterije u svjetlu naloga Generalnoga kapitula 2009. godine (usp. *Naloz* 13 i 20).
- Na sljedećem susretu UFME jedna od glavnih tema bit će novi oblici evangelizacije. Neka provincijalni ministri JKPMOFM pripreme vlastite specifične prijedloge za naše područje.
- Budući da je naš Red misijski, treba pojačati misijsku dimenziju u početnoj formaciji (usp. *Nalog* 17 Generalnoga kapitula 2009. godine).

4. Opredjeljenja koja treba prihvatiti da se izbjegne da braća žive kao samci

Budući da su naše GGKK veoma jasne u zahtijevanju da braća žive u bratstvu, predlažu se dva rješenja:

- već sada ozbiljno tražiti kako zatvoriti prisutnosti gdje su braća sama i neke druge prisutnosti;
- odgajati braću koja žive sama da bi trebali živjeti i raditi u bratstvu i tako posluživati povjerene im župe.

Završetak radnog dijela susreta

Fra Željko Tolić, predsjednik Konferencije i domaćin susreta, zahvalio je svim sudionicima radnog susreta, osobito Generalnom ministru i našem generalnom definatoru fra Ernestu Siekierki, koji je itekako pomogao u organiziranju susreta. Zamolio je i naše goste da izreknu svoje dojmove o susretu.

Svi su oni izrazili radost i zahvalnost što su mogli sudjelovati na ovom susretu. Ozračje je bilo bratsko, iskreno i radno. Osjetili su se domaćima među braćom. Smatraju da je i rad bio plodan i nadaju se da će tako biti i s preuzetim obvezama. Neki su istakli kako su sada bolje razumjeli cijelu našu situaciju te su zamolili da čuvamo i neke svoje specifičnosti koje su obogaćenje za cijeli Red. Naglasili su da je susret bio vrlo dobro pripremljen, radno ozračje dobro, razgovor iskren. Svjesni su da nije lako ostvariti sve što se zacrta i zaključi, ali važno je ne odustati, započinjati uvijek iznova.

Na kraju je i Generalni ministar rekao da se slaže s onim što su izrekli generalni definatori, a osobito mu je drago da je razgovor bio bratski i iskren te se provincijalni ministri nisu bojali podijeliti s njima i svoje muke i teškoće. To je put da napredujemo. Veliki su zadaci koji su postavljeni. Naglasio je da mu je uvijek drago doći u ove krajeve jer doživljava da uvijek dolazi braći i prijateljima.

Zahvalio je na radosnom i bratskom prijemu, a cijeli susret bio je pravo slavlje bratstva. Postignut je cilj susreta: bolje uzajamno poznavanje, podijeliti život i poslanje i pružiti neke perspektive. Imate puno mogućnosti, Gospodin vas blagoslivlje sa zvanjima, ali to sve traži i veliku odgovornost prema odgajanicima, prema sebi, istinitosti karizme, prema Redu i prema vašem narodu.

Zamolio je provincijalne ministre da nastave zajedno razmišljati o životu i poslanju braće, da unutar Konferencije stvore grupe koje razmišljaju (profesore, odgojitelje) i grupe ostvaritelja domišljenoga. **Zamolio je da ne budemo upravitelji propadanja i nestajanja, nego graditelji nade.** Treba u tome biti odvažni i u njemu i u definatoriju će imati podršku i pomoć. Red nam je zahvalan za veliku povijest, ne samo s narodom nego i sa Redom jer su hrvatski i slovenski franjevci puno učinili i za cijeli Red i Crkvu. Spomenuo je fra Dominika Mandića i gradnju Generalne kurije, fra Karla Balića i Škotističku komisiju, Papinsku Marijansku akademiju, zasluge hrvatskih franjevaca za Svetu Zemlju itd.

Kao vjerni sinovi Crkve, svi sudionici su pohodili splitskog nadbiskupa dr. Marina Barišića koji ih je upoznao sa stanjem u metropoliji, a našao je i riječi pohvale i zahvalnosti za život i pastoralno djelovanje franjevaca u njegovoj nadbiskupiji

Kod bratskog stola je Generalni ministar zahvalio svima, napose gvardijanu i braći iz bratstva koji su ovih dana sve bratski posluživali. I provincijalni ministri su zahvalili fra Željku Toliću i svoj braći u samostanu na bratskom gostoprimstvu, kao i fra Josipu Sopti za gostoprimstvo u samostanu na Poljudu. Posebno su zahvalili fra Frani Doljaninu za njegovu uslužnost i pomoć u svemu što je trebalo.

Fra Nikola Vukoja, tajnik

X. SKUPŠTINA UNIJE MANJE BRAĆE EUROPE (UFME)

U Lisabonu je od 17. do 22. listopada 2011. godine bila X. Skupština Unije Manje braće Europe u kojoj je sudjelovalo 50 provincijalnih ministara i kustoda, generalni ministar fra José Rodríguez Carballo, i četvorica generalnih definitora za Europu: fra Ernest Siekierka, fra Vincenzo Brocanelli, fra Roger Marchal i fra Vicente Felipe Tapia. Uz njih je bilo i petnaestak braće koja su, uz tajnika fra Vlatka Marića, pomogli da radna dinamika Skupštine bude učinkovita. Na Skupštini su sudjelovali i provincijalni ministri naše Južnoslavenske konferencije sa svojim tajnikom.

Skupština je imala zadatak razraditi i odobriti *Projekt franjevačke prisutnosti*, tj. života i poslanja franjevaca u Europi, s osobitim naglaskom na ovim momentima: premisliti i odlučiti znakovitiji način franjevačke prisutnosti u Europi, tražeći nove oblike evangelizacije vodeći računu o smanjivanju broja franjevaca, rastu prosječne životne dobi braće i o novim izazovima koje pred nas stavljaju Crkva i društvo u Europi; pronaći konkretne načine potpore i bratske solidarnosti s mladom Fundacijom bizantskog obreda u Ukrajini; ojačati zalaganje u rješavanju teškog pitanja sve većeg broja migranata u Europi, napose u nekim zemljama; posvijestiti si važnost evangelizacije mladih u Europi, napose u duhu onoga što predlaže *Povjerenstvo za mlade unutar UFME*; pronaći načine kako poduprijeti i ojačati važne inicijative koje već postoje, kao što su *Na putu u Santiago* i *Franjevačko hodočašće u Lourdes*.

Na skupštini su provincijalni ministri, a bilo ih je prisutnih 49, izabrali novo vodstvo za dvije sljedeće godine. Za predsjednika je izabran fra Carlo Serri, provincijalni ministar iz Abruzzo, a za dopredsjednika dosadašnji predsjednik fra Vitor José Melicias Lopes, provincijalni ministar iz Portugala. U *Stalno vijeće UFME* izabran je i naš fra Lovro Gavran, provincijalni ministar Bosne Srebre.

I konačno, provincijali su usvojili odluke koje treba provesti u sljedeće dvije godine.

Uz radni dio, provincijalni ministri su hodočastili i slavili euharistiju u Gospinu svetištu u Fatimi i u crkvi na mjestu gdje je bila rodna kuća sv. Antuna. Susreli su i braću Portugalske provincije u Lisabonu, Leirii i Varatoju, gdje je i kuća novicijata. S toga susreta provincijalni ministri Europe poslali su i svoju zajedničku poruku svim franjevcima Europe, koju donosimo u cijelosti:

PORUKA SKUPŠTINE UNIJE MANJE BRAĆE EUROPE

Lisabon, 17. – 22. 10. 2011., – svim franjevcima u Europi

UNIO FRATRUM MINORUM EUROPÆ

Predraga braćo,
Gospodin vam dao mir!

Kao provincijalni ministri Unije Manje braće Europe sastali smo se u Lisabonu od 17. do 22. listopada 2011. godine. Živjeli smo intenzivne dane, uživajući u bratskoj i velikodušnoj gostoljubivosti subraće iz Portugala, hodočastili smo u rodnu kuću sv. Antuna, prvoga velikog propovjednika Reda, da molimo milost da s prostodušnošću naviještamo Evanđelje mira, i bili smo hodočasnici u Fatimi da zahvatimo snagu iz Marijina „Fiat – da“, i da Bezgrešnoj Djevici povjerimo svoj put kao franjevci Europe. Skupština nas je uvjerala da je bratski susret, i prije izmjene informacija i diskusija o različitim temama, sam po sebi veliki sakrament koji hrani bratsko zajedništvo i ražaruje zajedničku želju da se franjevačka karizma živi „ovdje i sada“ naše „zajedničke europske kuće“.

Za vrijeme rada naše Skupštine stavili smo se u **oslušivanje građanskoga društva i Crkve** koja živi u Europi. Primio nas je gradonačelnik Lisabona Antonio Costa i patrijarh Lisabona kard. José de Cruz Policarpo, koji su nas pozvali da ponovno oživimo temelje naše duhovnosti i da sve više promičemo dijalog među kulturama kao dragocjene doprinose da se Starom Kontinentu ponovno dadne dušu. Gosp. Staffan Nilsson, predsjednik Europskog ekonomskog i socijalnog odbora (CESE), podsjetio nas je na teškoće povezane s ekonomskim i financijskim krizama koje danas žive mnoge zemlje i osobe, i predstavio nam je izazove održivog, solidarnog i prema stvaranju pozornog razvoja. P. Duarte da Cunha, tajnik Vijeća biskupskih konferencija Europe, nam je ocrtao panoramu svjetla i sjenâ o „Poslanju Crkve u Europi danas“, i pozvao nas je da uzajamno dijelimo zadatak naviještanja koji u svom središtu ima osobu Isusa Krista.

Generalni ministar nas je zatim potaknuo da budemo učenici Uskrsloga, gledajući očima nade na složenost sadašnjosti, da stanemo uz svoje suvremenike s onom simpatijom koja je Franju učinila sveopćim bratom. Pozvano nas je na više mašte i kreativnosti, a to su tipične karakteristike naše franjevačke povijesti, i da uvijek budemo s narodom da bismo uzajamno dijelili „radosti i tjeskobe, brige i nade“. Isto tako nam je pokazao biblijsku ikonu koja nam danas može pomoći u našem evangelizatorskom radu: malo sjeme gorušice sa svojim jasnim podsjećanjem na malenost, na biti manji, na mjeru malenog, poniznog i skrovitog.

Živa želja da se zalažemo u izgradnji zajedničke europske kuće, kao kuće mira, i kao znaka mira, *donum et signum pacis*, se izražava na osobit način na ovim putovima.

Prvi je put nove evangelizacije, toliko željen od Crkve, evangelizacije „nove u revnosti, nove u metodama, nove u izričajima“ (Ivan Pavao II., Haiti, 1983. godine). Uvjereni smo da je izričaj „nova“ prije svega unutarnja dimenzija, i da nećemo moći obnoviti svoje poslanje ako prije ne obnovimo svoj život. Primjer Franje koji se ispunjava Bogom u samotijima i u napuštenim crkvama, da bi ga onda davao braći na ulicama i na trgovima, podsjeća nas da stablo evangelizacije, da bi urodilo, treba svoje korijene imati uronjene u odnos s Bogom. Jednako u novim oblicima kao i u onim tradicionalnim, naša će se evangelizacija moći izraziti kroz specifične projekte, misijske i one nove evangelizacije, u skladu s jezičnim i zemljopisnim područjima, i u bratstvu i malenosti, s aktivnim uključivanjem laika, u vjernosti današnjem čovjeku. Osobito, upravo za 25. obljetnicu povijesnoga susreta Ivana Pavla II. s poglavarima glavnih religija u Asizu, smatramo prioritarnim zalaganje za međureligijski i međukulturalni dijalog, u korist mira, tražeći da nastavimo to zalaganje koje u susretu Siromaška sa Sultanom nalazi rječit znak za naše vrijeme.

Put obnove. Sigurni smo da veliki napor što ga ovih godina čine provincije Manje braće Europe da ponovno nacrtaju kartu vlastitih prisutnosti treba shvatiti kao prigodu milosti, iako se živi u žrtvi obrezivanja grančica. Stvarnosti koje se rađaju otvaraju nam nova obzorja koja treba prijeći i druge njive gdje sijati. U tom kontekstu, zadovoljni smo što smo mogli započeti novu franjevačku prisutnost pri europskim institucijama u Bruxellesu. Kanimo podržati, pratiti i razvijati „nova bratstva“ (PdV *Nalog* 13), tako da mognemo bolje nanovo kvalificirati svoj franjevački život i poslanje u Europi. Želimo također nastaviti u pomaganju mladim prisutnostima u Ukrajini: Provinciju i Fundaciju bizantskog obreda, kroz konkretne oblike solidarnosti. Shvaćamo kao prigode susreta i izgrađivanja franjevačke Europe i prisutnosti *Na putu u Santiago* i *Franjevačko hodočašće u Lourdes*.

Pozornost prema mladima. Držimo važnim pokazivati osobitu pozornost prema mladima koji žive u Europi i često vide da im je nada u budućnost kompromitirana zbog ekonomske krize, krize vrijednosti i smisla života. U toj perspektivi želimo podržati i pomoći *European Franciscan Meeting* koji će biti 2012. godine na brdu S. Ana u Poljskoj te pozivamo sve vas da ohrabrite mlade koji pohađaju naša bratstva da prihvate tu prigodu za susret.

Put migranata. Veliki broj braće i sestara koji kucaju na vrata našega Kontinenta već je našao prostore prihvata kod mnogih naših europskih bratstava. U logici da se osjećamo bližnjima i braćom onih koji su putnici i pridošlice silom prilika, mi koji smo to po pozivu, kanimo nastaviti to zalaganje, svjesni da pružamo gostoprimstvo Isusu putniku i pridošlici. Preporučamo produbljiivanje smjernica *Pastorala migranata* koje je potvrdila Skupština UFME.

Od vas, predraga manja braćo Europe, tražimo da na odlučan način prionete uz ovaj put da se **Projekt Europa**, koji je projekt evanđeoskoga života, mogne utjeloviti u našim bratstvima, kao što se je Riječ utjelovila u prijemljivom krilu Marije.

Vaša braća provincijalni ministri Europe, sabrani na X. Skupštini UFME.

Lisabon, 22. listopada 2011.

NOVO STALNO VIJEĆE UFME

Deseta Skupština Unije Manje braće Europe (UFME) završila je svoj rad 22. listopada 2011. u Lisabonu izborom novoga Stalnog vijeća, koje će animirati Konferencije i pripremati sljedeću skupštinu UFME, koja je predviđena za godinu 2013.

Izabrani su:

predsjednik – fra Carlo Serri, provincijal Abruzza (Italija);

dopredsjednik – fra Vitor Melicias, provincijal Lisabona (Portugal).

vijećnici: fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene (Sarajevo);

fra Filemon Janka, provincijal Poznanja (Poljska);

fra Dominique Joly, provincijal Strasbourga (Francuska),

te jedan delegat anglofonskih provincija na teritoriju Europe,

kojega će naknadno izabrati dotična konferencija.

Skupština je također prihvatila fra Paula Maiella, člana rimske Provincije sv. Petra i Pavla, kao predstavnika europskih franjevačkih provincija pri institucijama EU u Bruxellesu.

SUSRET UPRAVA ŠEST JUŽNO-SLAVENSKIH FRANJEVAČKIH PROVINCIIJA

Po prvi put sastale su se uprave južno-slavenskih franjevačkih provincija (dvije iz Bosne i Hercegovine, tri iz Hrvatske i jedna iz Slovenije) s ciljem boljeg međusobnog upoznavanja. Inicijativa za ovo druženje rođena je u nedavnom susretu generala Reda s provincijalima spomenutih zajednica. General je želio ohrabriti braću fratre sa spomenutog područja da se bolje upoznaju i prijateljski porazgovaraju o dobrim događanjima u zajednicama, ali i onim problematičnim, kao i o nadolazećim problemima, s kojima se suočavaju mnoge druge evropske franjevačke zajednice.

U Njemačkoj je prije nekoliko mjeseca od četiri franjevačke provincije nastala jedna. U Španjolskoj i Italiji, kao i u mnogim drugim državama, opada broj fratara. Sve je veća prisutnost izlazaka iz Reda ili pristupanja drugim zajednicama. I dok se smanjuje broj mladih fratara, povećava se istovremeno broj starijih. Mnogi samostani su zatvoreni ili pretvoreni u staračke domove (za franjevce), a župske zajednice napuštene.

Takvo stanje je dovelo i do prestanka rada nekih franjevačkih učilišta. Očito je da opća kri-za Crkve i kršćanstva u svijetu nije zaobišla niti redovništvo, pa ni franjevački red. Kako bi se lakše suočili s nadolazećim problemima, pristupilo se u nekim franjevačkim zajednicama bolnim promjenama, i to ne s ciljem da ih se što prije pokopa, nego da se pronađu dugoročnija rješenja. Iako su se franjevačke provincije u Njemačkoj ujedinile tek prije nekoliko mjeseci, već nekoliko godina postojala je zajednička komisija koja je nadgledala i odobravalala projekte, kako bi se izbjeglo raslojavanje financija. Ovo je bio nužan korak kako bi se sačuvalo zdravo financijsko stanje i omogućio normalan život za ostarjelu braću. Na koncu to od njih zahtijeva i država, koja se ne želi brinuti za redovnike koje je oslobodila svih poreznih davanja. Ova bolna iskustva u drugima franjevačkim zajednicama, kao i opće stanje u Crkvi, su vjerojatno i ponukala Upravu reda da sugerira južno-slavenskim franjevcima da se susretnu i bratski razmijene mišljenje o uspjesima, ali i o nadolazećim problemima.

Međugorje, širom svijeta poznata župa hercegovačkih franjevaca, bila je domaćin prvog susreta, koji je održan od 30. studenog do 1. prosinca tekuće godine. Nakon što su stigli u suncem obasjano Međugorje i smješteni u hotel pored župske kuće, pozvani su sudionici skupa na bratski ručak u veliku fratarsku blagovaonicu, koja svojom veličinom upućuje na to da u Međugorje fratrima navraćaju mnogobrojni i česti gosti. Doček i pozdrav mjesnog župnika, kao i provincijala bili su prožeti onom poznatom gostoljubivošću bosansko-hercegovačkih franjevaca, koja se rijetko susreće u drugim dijelovima svijeta. Ta gostoljubivost je pratila sudionike skupa sve do rastanka.

Nakon kratke pauze iza ručka, održao je sudionicima skupa uvodno predavanje fra Nikola Vukoja, tajnik Vijeća južnoslavenskih provincija. Samo predavanje, kao i kratka diskusija nakon njega, upućivali su na to da su prisutni franjevci svjesni nadolazećih problema i izazova, s kojima se neke provincije već sada susreću. Nešto prije 17 sati prekinuli su sudionici skupa diskusiju i uputili se u međugorsku crkvu, gdje su u zajedništvu s narodom molili krunicu i slavili svetu misu. Euharistijsko slavlje, u prepunoj crkvi, gdje je očito bilo i dosta stranaca, predvodio je fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene. Nakon liturgijskog slavlja, uslijedila je za sve sudionike toga skupa večera i zajedničko druženje.

Skup je prvog prosinca započeo ponovno euharistijskim slavljem s narodom, da bi bio nastavljen ponovno kratkim uvodnim predavanjem i radom u grupama. Na plenumu u 11 sati je bilo očito da se u grupama vodio ozbiljan i konstruktivan razgovor o svim problemima s kojima se zajednice danas suočavaju, ali i s onima s kojima bi se, poučene iskustvom drugih, mogle ubrzo suočiti. Jasno je došlo do izražaja mišljenje da nismo nikakva izdvojena enklava, koju bi prisutni globalni problemi Crkve i redovništva mogli tek tako zaobići, nego da smo dio globalne kršćanske zajednice koja se i sama već susreće s određenim poteškoćama. To se očitovalo ponajbolje u izlaganju franjevaca Zadarske provincije, koji, zbog sve manjeg broja članova, nisu u stanju popuniti vrijedne samostane, koji su bili stoljetni čuvari hrvatske baštine.

Tendencija opadanja broja franjevaca je prisutna u svim provincijama. A ono što posebno zabrinjava jest prosječna starost članova zajednica. Ti i slični problemi upućuju na potrebu međusobne suradnje na svim područjima. Istina, problemi južno-slavenskih franjevačkih zajednica, rečeno je u diskusiji, nisu tako dramatični kao u nekim drugim europskim i svjetskim državama, ali pozivaju na oprez i ozbiljno razmišljanje o budućnosti. Dogovoreno je da se susreti nastave, i to s ciljem iskrenog međusobnog razgovora i upoznavanja s problemima, ali i s „obvezom“ da jedni drugima budemo oslonac u nadolazećim problemima. A dogovoreni su već i određeni konkretni zajednički potezi zbližavanja. Istina, oni za koje upravama provincija nije potrebna suglasnost šireg bratstva u Provinciji. O drugim važnijim potezima bit će govora na sljedećim susretima, nakon što se u pojedinim zajednicama jasno iskristalizira stav.

Druženje je završeno ručkom i pozivom hercegovačkog provincijala fra Ivana Sesara, upućenim svim franjevcima, da budu češće gosti Međugorja.

Fra Luka Marković

ZNANSTVENI SIMPOZIJ O FRA MATIJI DIVKOVIĆU

Na Franjevačkoj teologiji na Nedžarićima u Sarajevu održan je znanstveni simpozij o fra Matiji Divkoviću. Simpozij je trajao dva dana (14. i 15. listopada), a na njemu su sudjelovali razni predavači koji su govorili o temama vezanim za ime ovog velikana. Povod za održavanje ovog skupa bio je 400. obljetnica tiskanja Divkovićevih djela *Nauka krstjanskog* i *Sto čudesa*.

Nakon uvodnih pozdrava koji su uputili provincijal fra Lovro Gavran i dekan fra Mile Babić, fra Marko Karamatić je u svom predavanju prikazao u kakvim je društvenim i političkim prilikama djelovao Divković kad je tiskarstvo u BiH bilo još u povojima. Boris Tihi, izaslanik hrvatskog člana Predsjedništva BiH i pokrovitelj manifestacije, istakao je povijesnu i aktualnu ulogu bosanskih franjevacu u BiH. Zanimljiv je bio nastup sarajevskog glumca Mirsada Tuke koji je izveo dva Divkovićeva monologa iz Karahasanove drame *Čudo u Latinluku*.

Prvi dan simpozija bio je namijenjen analizi Divkovićevih djela s lingvističke strane. Iva Beljan imala je predavanje o povezanosti Divkovićevih djela s tadašnjom srednjovjekovnom književnošću dok je Ivo Pranjković naveo primjere vezane za sintaksu u Divkovićevim djelima. Dunja Fališevac i Dolores Grmača obradile su djelo *Život svete Katarine Aleksandrijske*. Ena Begović-Sokolija iznijela je prisutnost Divkovića kroz djela bosanskohercegovačkih pisaca. Amir Kapetanović izložio je utjecaj hrvatske srednjovjekovne književnosti na Divkovićeva djela. Mateo Žagar je prikazao bosančicu kojom se služio Divković pri tiskanju svojih djela, a Slavko Harni je topografski naveo tiskare koje su postojale u to vrijeme. Povezanost djela *Sto čudesa* s izvorima obradile su Marijana Horvat i Sanja Perić-Gavrančić. *Prilagodbu vlastitih imena u Divkovićevim djelima* iznijela je Ivana Lovrić. Fra Andrija Zirdum izložio je tadašnje pisane i tiskane izvore koji su vjerojatno mogli biti dostupni Divkoviću pri pisanju njegovih djela. Lucija Radoš zanimljivo je predočila početke kulture pisane riječi i percepciju pojma povijesti knjige u literaturi.

U predavanjima drugog dana bio je obrađivan utjecaj Divkovićeve djela u promicanju teološke misli u BiH. Fra Luka Markešić je naveo kako Divkovićeve katekizam *Nauk krstjanski* prikazuje zrelost i samosvijest Katoličke Crkve u tadašnjoj BiH i Hrvatskoj. Fra Ivo Marković je naglasio Divkovićeve utjecaj na kasnije propovjedništvo među bosanskim franjevcima. Fra Drago Bojić je izložio odnos Crkve i medija, te je također opisao i katekizam kao masovni medij. Fra Ivan Šarčević je prikazao Divkovićevo doba kao doba katekizama kada se nakon Tridentskog sabora javila jaka želja da se sustavno prikažu vjerske istine. Na kraju je Džemaludin Karahasan predstavio temu *Divković – naš suvremenik* gdje je kao književnik dao svoj osvrt na Divkovićeve opus.

Fra Emanuel Radić

FRANJEVCI BOSNE SREBRENE U ALBANIJI

*Izlaganje na znanstvenom skupu 22. listopada 2011. u Tirani,
povodom 140. obljetnice rođenja velikog albanskog pjesnika fra Gjergja Fishte*

Piše: **Fra Marijan Karaula**

Zbog više sličnosti koje postoje između Albanije i BiH, čini se, nije nimalo čudno da su brojni bosansko-hercegovački franjevci ne samo godinama pastoralno, prosvjetno i kulturno djelovali u ovoj mediteransko-jadranskoj zemlji nego je osobno doživljavali i kao svoju drugu domovinu. A svoju osobnu pripadnost podjednako dijelili između ovih dviju država.

I. OD 1719. DO 1827. GODINE

Tijekom XVIII. i XIX. stoljeća, posebice u najtežem periodu od 1719. do 1832. godine, kad je zbog nedostatka fratara Albanska franjevačka provincija dokinuta i pretvorena u Apostolsku misiju, mnoge su zapadnoeuropske franjevačke provincije, šaljući u Albaniju brojne svoje članove, nesebično pomagale subraću albanske fratre. Činile su to ponajviše provincije iz Italije, ali i neke franjevačke provincije s južnoslavenskih prostora (npr. provincije *Bosna Srebrena* i *Svetog Jeronima*).

Tako su, recimo, u tom razdoblju od ukupno 37 provincijala čak devetorica njih bili Hrvati koji su, kao franjevački misionari, došli ovamo iz Bosne, Hercegovine i Dalmacije; trojica su bili članovi provincije *Bosne Srebrene*. I šestorica biskupa u Albaniji toga vremena bili su Hrvati.

a) Provincijali

U popisu provincijala Albanske franjevačke provincije od 1719. pa do 1832. godine nalaze se i imena trojice članova *Bosne Srebrene*: fra Augustina Jerkovića-Pokrajčića,¹ fra Petra Pinotića² i fra Anđela Drinovca³.

Osim bosanskih franjevaca, službu provincijala u Albanskoj franjevačkoj provinciji obnašali su i franjevci drugih franjevačkih provincija s hrvatskih prostora.

1 Fra Augustin (Tadija) Jerković (Pokrajčići/Travnik, oko 1753. – Dobretići/Jajce, 9. prosinca 1805.)

2 Fra Petar Pinotić (Ivanjska/Banja Luka, 7. veljače 1785. – Fojnica, 1. lipnja 1863.)

3 Fra Andeo (Mate) Drinovac-Mustafić (Rakitno/Tomislavgrad, 31. ožujka 1779. – Čuklić/Livno, 20. srpnja 1848.)

b) Drugi franjevci

Iz ovoga vremena u objavljenim franjevačkim povijesnim djelima i neobjavljenim dokumentima spominju se također i sljedeći članovi *Bosne Srebrene* koji su kao misionari djelovali u Albaniji⁴: fra Gabrijel Barišić⁵ i fra Rafo Barišić⁶ iz Očevije pokraj Vareša, fra Petar Martinčević iz Kreševa⁷, fra Mato Radošević⁸, fra Jako Lipovac⁹ i fra Jako Jeličić¹⁰.

Kada je 9. listopada 1832. godine Albanska franjevačka provincija *Marijina naviještenja* svedena na *Apostolsku misiju*, prvi prefekt te misije bio je bivši generalni delegat fra Petar Pinotić (1833.), a u istoj službi naslijedio ga je fra Mato Radošević (1833.-1838.).

II. VRIJEME FRA LOVRE MIHAČEVIĆA

Htijući pomoći albanskim franjevcima u drugoj polovici XIX. stoljeća obratio se tadašnji general Franjevačkog reda upravi provincije *Bosne Srebrene* s molbom da neki od njihovih franjevaca dođu u Albaniju. General je naime smatrao da bosanski franjevci, koji su se vrlo dobro snalazili u vrijeme osmanlijske okupacije svoje zemlje i u njoj vrlo uspješno čuvali svoj vjerski i narodni identitet, mogu itekako pomoći i u Albaniji.

Tako su u tu zemlju došli i započeli svoje pastoralno djelovanje bosanski franjevci fra Lovro Mihačević¹¹, fra Ivo Božić¹², fra Rafo Barišić iz Očevije pokraj Vareša¹³, fra Bono Božić stariji, fra Josip Dobroslav Božić¹⁴, fra Blaž Ikić¹⁵ i fra Paškal Dumančić.

Franjevci Bosne Srebrene su, zajedno s domaćom braćom i fratrima iz Italije, na poseban način posvetili svoju brigu odgoju mladog domaćeg franjevačkog naraštaja te su u tu svrhu 1885. izgradili u Trošanu sjemenište, a 1897. godine u Rubiku ustanovili novicijat.

General Reda je 1886. godine svojim dekretom fra Lovru imenovao direktorom kolegija i župnikom u Trošanu, a iste godine su on i fra Ivo Božić imenovani profesorima kolegija.¹⁶ Kao župnik, fra Lovro je u Trošanu sagradio novi samostan i crkvu.¹⁷

Sljedeće 1887. godine boravio je fra Ivo Božić neko kraće vrijeme u Bosni i na povratku u Albaniju doveo sa sobom iz Kraljeve Sutjeske fra Rafu Barišića mlađeg, koji je potom svega godinu dana obnašao službu učitelja u franjevačkom zavodu u Trošanu i vratio se u Bosnu. No u svibnju 1890. došao je u kolegij za profesora fra Bono Božić stariji.

4 Usp. dr. Rastislav DRLJIĆ, *Fra Lovro Mihačević* (bio-bibliografija), u: Dobri Pastir, sv. I-IV, god. IV-V, Sarajevo, 1955., str. 159

5 Fra Gabrijel Barišić (Očevija kraj Vareša, 1788. – Cape Rodoni, Albanija, 1839.).

6 Fra Rafo Barišić (Očevija kraj Vareša, 24. lipnja 1797. – Široki Brijeg, 14. kolovoza 1863.).

7 Fra Petar (Ivan) Martinčević (Kreševo, 19. lipnja 1777. – Skadar, 30. lipnja 1824.)

8 Fra Mato Radošević (Tuzla, 13. lipnja 1791. - ?)

9 Fra Jakov (Ivan) Lipovac (Banja Luka, 17. travnja 1791. - ?)

10 Fra Jako Jeličić (Brottnjo, 11. studenog 1782. – Lezhë/Albanija, 17. siječnja 1836.)

11 Fra Lovro (Stjepan) Mihačević (Kreševo, 23. kolovoza 1856. – Kreševo, 25. svibnja 1920.)

12 Fra Ivo Božić (Tješilo/Prozor, 17. ožujka 1853. – Blagaj, 20. siječnja 1919.)

13 Fra Rafo Barišić (Očevija/Vareš, 3. veljače 1865. – Vijaka/Vareš, 26. prosinca 1898.)

14 Fra Josip Dobroslav Božić (Jošava/Odžak, 11. rujna 1860. – Steelton/SAD, 17. siječnja 1900.)

15 Fra Blaž Ikić (Štrepci/Brčko, 17. veljače 1848. – Požarevac, ? 1912. ili 1913.)

16 Fra Lovro je predavao latinski, talijanski i albanski jezik

17 Najprije je fra Lovro započeo gradnju stambene zgrade i 1887. godine dovršio njezinu gradnju, nabavio namještaj i podigao neke gospodarske zgrade. Sljedeće godine pripremljao je materijal za gradnju crkve, jer je stara bila vrlo slaba i trošna. Temelji nove crkve u Trošanu postavljeni su u travnju 1889. godine, a krajem studenog crkva je već bila pokrivena i u sljedećoj godini potpuno dovršena.

Prve generacije mladih albanskih franjevačkih studenata, nakon što bi proveli godinu novicijata u Trošanu, slani su na dalje studije u Bosnu, u samostane Guča Gora, Kraljeva Sutjeska, Gorica/Livno, Plehan, Petrićevac i Kreševo. Među njima su bili i kasniji stupovi obnovljene albanske franjevačke provincije.

Zbog velikih zasluga u vođenju franjevačkog zavoda u Trošanu uprava Albanske franjevačke provincije zahvalila je fra Lovri tako što ga je 1890. proglasila titularnim ex-definitorem Provincije. A sljedeće 1891. godine, nakon sedam godina svoga službovanja i rada u Albaniji, vratio se fra Ivo u Bosnu. Učinio je to i fra Bono Božić. Umjesto njih za profesore u Trošanu došli su fra Blaž Ikić i fra Paško Dumančić.

Sve navedeno itekako je doprinijelo da su stvoreni uvjeti za obnovu Albanske Franjevačke provincije pod nazivom *Provincija Navještenja Blažene Djevice Marije (Provinca e Zojës Nunciatë)*. Učinjeno je to 8. svibnja 1906. godine. Prvim provincijalom bio je imenovan upravo fra Lovro Mihačević i tri godine upravljao obnovljenom provincijom (1906.-1909.). Prigodom svoga ponovnog oživljavanja Provincija je imala četiri samostana i 35 župa, 58 svećenika i 8 časne braće laika.

Za vrijeme svoga života i djelovanja u Albaniji fra Lovro se bavio i spisateljstvom. Kao provincijal, tiskao je *Schematismus...*,¹⁸ koji je vrlo značajan za proučavanje crkvene povijesti u Albaniji i djelovanja franjevaca u tim krajevima. Izdao je i na latinskom jeziku knjigu: „*Lieber sapientiae humanae sive nucleus veritatum...*“ [„*Knjiga ljudske mudrosti, ili jezgra istine*“] (Rim, 1908., 243 str.). Ipak, najpoznatiji su i najbolji njegovi radovi o Albaniji i albanskom narodu, o kojima je napisao dva djela: već spomenuto *Po Albaniji. Dojmovi s puta i Crtica iz albanske povijesti*.¹⁹

III. U SLOBODI NAKON KOMUNISTIČKIH PROGONA

Velike demokratske promjene koje su u zadnjem desetljeću prošlog stoljeća zahvatile istočnu Europu, odrazile su se i na Albaniju. Dolaskom *demokrata* na vlast 1992. dolazi i sloboda vjere. Slobodu je dočekalo deset albanskih fratara, devet svećenika i jedan časni brat. Pošto su oni već bili u godinama i iscrpljeni, to General Reda fra Hermann Schalück traži pomoć fratara iz Italije, Bosne i Hercegovine, Poljske...

U prosincu 1991. Generalnim delegatom za Albaniju imenovan je fra GianMaria Polidoro, bivši gvardijan samostana i rektor svetišta Porciunkula kod Asiza. Njegovim zamjenikom na terenu u samoj Albaniji (vicedelegatom) imenovan je bosanski franjevac fra Lovro Gavran,²⁰ koji je na toj dužnosti ostao do 1995., a zatim je bio definitor Provincije i župnik u Iballama kod Puke – do 2001. god. Osim njega u Albaniji su u to doba djelovali i fra Anton Nua,²¹ gvardijan u Gjuhadol-u (u Skadru) i župnik u Bajzi (1992-1995), te fra Pashk Gjetaj,²² časni brat.

Nakon što se fra Anton Nua 1995. god. vratio na Kosovo, u Albaniju je došao fra Anđelko Kamenčić, koji i danas djeluje u Laču. Neko vrijeme je u Albaniji djelovao još jedan bosanski franjevac, fra Mijo Šuman.

18 *Schematismus almae provinciae franciscanae missionariae Albaniae concinatus prima vice*, Sarajevo, 1908., str. 84.

19 Usp. Lovro MIHAČEVIĆ, *Crtice iz albanske povijesti*, Sarajevo, 1912., str. 131.

20 Fra Lovro Gavran (Albanci ga zovu *pater Lorenci*) rođen je 18. veljače 1954. u Velikom Prnjavoru, župa Foča/Doboj. U Đakovici je djelovao 11 godina (1980.-1991.), zatim u Albaniji (1991.-2001.), a onda opet u Đakovici. God. 2009. izabran je za provincijala Bosne Srebrene.

21 Fra Anton Nua, rođen je u Prizrenu, 12. lipnja 1958, tri godine je djelovao u Albaniji i devet godina u Albanskoj katoličkoj misiji u Stuttgartu za Albance cijele Njemačke. Trenutno je gvardijan i župnik u Đakovici.

22 Fra Pashk Gjetaj, časni brat, rođen je u Novom Selu kod Đakovice, 23. ožujka 1967. – nesretnim slučajem je umro u Lezhë-u u Albaniji 10. ožujka 2010.

Naši franjevci u upravi Albanske franjevačke provincije

U ožujku 1995. održan je prvi kapitul Albanske franjevačke provincije nakon povratka slobode vjere. Na tom kapitolu imenovana je Uprava provincije *ad instar*. Provincijalom je imenovan fra Flavio Cavallini, Talijan, a jedan od trojice definitora bio je fra Lovro Gavran, bosanski franjevac, Hrvat.²³

Zanimljiv je sastav uprave Albanske franjevačke provincije, koju je imenovao Generalni definatorij Franjevačkog reda u ožujku 1998.: provincijalom je ponovno imenovan fra Flavio Cavallini (Talijan), a vikarom Provincije – fra Prelë Gjurashaj (Albanac iz Crne Gore). Članovi Uprave (definitori) bili su: fra Dioniz Makaj (Albanac iz Skadra, koji je nadživio komunizam), fra Lovro Gavran i fra Vlatko Soldo (Hrvati iz Bosne i Hercegovine) i fra Włodzimierz Terendowicz (Poljak). Dakle, u toj Upravi bila su dva Albanca, dva Hrvata i po jedan Talijan i Poljak. To je zaista bilo lijepo priznanje svim franjevcima Bosne i Hercegovine.

Fra Anđelko Kamenčić, fra Hil Kabashi i fra Mijo Šuman

Fra Anđelko Kamenčić²⁴ će u povijesti bosanske franjevačke provincije biti zapamćen po tome što je – bilo na Kosovu, bilo u Albaniji – od svih bosanskih franjevaca najduže pastoralno djelovao među albanskim katoličkim pukom: 26 godina na Kosovu (u Đakovici) i 16 godina u Albaniji (1995.-2004. kao župnik u Bajzi; 2003.-2009. kao župnik u Laçu, a potom kao župski vikar, također u Laçu). Dakle, dosad čak 42 godine! Najviše od svih fratara i uopće svećenika Hrvata!

Fra Hil Kabashi,²⁵ biskup Vlore, Apostolski administrator Južne Albanije, također je član bosanske franjevačke provincije. On, iako je Albanac, odmah nakon što je postao svećenik 18. svibnja 1969. godine, prvo je dvije godine pastoralno djelovao među katoličkim Hrvatima u Bosni, u Bugojnu i Bihaću, a potom je otišao u Đakovicu, gdje je kroz 12 godina vršio službe župnog vikara, župnika i gvardijana (1972-1984), a zatim je opet 12 godina bio misionar za Albance katolike u Njemačkoj (Stuttgart). Blaženi papa Ivan Pavao II. ga je imenovao Apostolskim administratorom Južne Albanije 3. prosinca 1996. godine, za biskupa ga je isti papa zaredio 6. siječnja 1997. u Rimu. Mons. Hil je u početku devet godina upravljao biskupijom iz Fiera, dok nije izgradio biskupsku rezidenciju u Vlora, a kamo je preselio 2006. godine.

Listu svećenika *Bosne Srebrene* koji su djelovali u Albaniji zaključujemo s imenom najmlađega, **fra Mije Šumana**.²⁶ On je došao u Albaniju 1. rujna 2003. godine. Godinu dana je djelovao u Fieru sa mons. Hilom Kabashijem, zatim godinu dana u Laçu sa fra Anđelkom Kamenčićem, i konačno godinu dana u Bajzi, odakle je služio župu Kastrat – do ljeta 2006. Kasnije je fra Mijo služio i u Đakovici od 2009. do 2011. god.

Suradnja se nastavlja

Ne zaboravimo jednu važnu činjenicu – da se ova suradnja Franjevačke provincije Bosne Srebrene s Albanskom franjevačkom provincijom nastavlja i dalje! U vrijeme Turske, iako Albanija nije bila samostalna država, gotovo svi su Albanci živjeli u jednoj državi, pa je i komunikacija među njima bila normalna.

23 Upravu Provincije “*ad instar*” imenuje Generalni definatorij, iako uzima u obzir i rezultate glasovanja fratara na terenu. Vikar Provincije bio je fra Prelë Gjurashaj, a drugi definitori su bili fra Zef Pllumi i fra Angelo Massafra, Italo-albanac, danas skadarski nadbiskup.

24 Fra Anđelko Kamenčić (albanski: „*pater Engjëlli*”) rođen je 31. listopada 1943. u Stojčičima, župa Jelaške kod Vareša.

25 Fra Hil Kabashi rođen je 19. veljače 1941. u Caparcu, župa Velež kod Prizrena na Kosovu.

26 Fra Mijo Šuman rođen je 25. ožujka 1970. u Travniku, a iz župe je Vitez.

Međutim, kad su se nakon Prvog svjetskog rata zatvorile granice između Jugoslavije i Albanije i kad je time onemogućena normalna komunikacija franjevac sa Kosova i Crne Gore s onima iz Albanije, uprava Franjevačkog reda je 1925. god. povjerila Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj četiri franjevačke župe na Kosovu, a četiri crnogorske župe je povjerila zadarskoj provinciji sv. Jeronima, tako da su te dvije provincije do sada čuvale kontinuitet franjevaštva u tim krajevima. Koliko je bila zahtjevna ta zadaća, pokazuje i podatak da su samo u posljednjih 50 godina u Đakovici djelovala 23 bosanska franjevca!

Mi trenutno u našoj provinciji imamo šest franjevaca Albanaca, od kojih je jedan biskup u Vlari, četvorica služe župu Đakovica, a jedan je misionar u Albanskoj katoličkoj misiji u Stuttgartu (u Njemačkoj). Istodobno imamo jednog Albanca kandidata za fratra u Bosni, a jednog postulanta s Kosova imamo u postulaturi u Franjevačkom samostanu Gjuhadol u Skadru.

Dakle, suradnja se nastavlja. Dao Bog da se stalno razvija – na slavu Božju, za dobro obiju provincija i na spasenje Božjeg naroda po cijelom svijetu!

SEDAM MILIJARDI

(Christ in der Gegenwart, Jahrgang 63, Freiburg, 30. listopada 2011)

Komentar

Za 31. listopada Ujedinjene nacije nagovijestile su da će broj ljudi na Zemaljskoj kugli dosegnuti sedam milijardi. Već 2040. bit će ih devet milijardi, a 2100. deset milijardi. Koliko ljudi može podnijeti Plavi planet? Granice rasta ne mogu se do nedogled pomicati. Glad za što boljim standardom, za energijom i hranom uzrokuje žestoka previranja koja se ne mogu regulirati dosadašnjim sredstvima međunarodne politike, svjetske trgovine. Mi već sad doživljavamo kako je teško zastrašujuće dugove privrede držati pod kontrolom. Kreće li se sve prema gospodarskoj diktaturi i prema beskonačnom svjetskom građanskom ratu za resurse?

Trajno se premještaju kulturna težišta. Zapad koji je preko svoje filozofske znatiželje i svojih tehničkih inovacija od Antike preko Srednjeg vijeka do Prosvjetiteljstva bitno obilježio povijest duha, gubi na utjecaju i značenju. On, sa samo jednom desetinom svjetskog stanovništva, čini malu manjinu. Amerika sačinjava trinaest, Afrika petnaest, Azija šezdeset procenata. Najveći rast bilježi Istok. Njegovi interesi će ubuduće biti odlučujući, pri čemu je osobito zanimljivo hoće li kolektivistički nazori Azije uspostaviti vezu sa onim individualističkim Zapada ili koja će streljenja dobiti prevlast. Ako azijski investitori našu ekonomiju primjetno određuju, oni će donijeti i jednu drugu sliku svijeta i čovjeka. Istina je doduše da zapadno slobodnjačko mišljenje, naša Moderna postaje za mlade Azijate krajnje atraktivna. Još uzbudljivije bit će ako – kako prognoze govore – Afrikanci do kraja stoljeća budu sačinjavali 35% svjetskog stanovništva, dok će Azija stagnirati, a Europa i dalje gubiti.

Treba se očekivati pokrete, širenje horizonata i njihovo stapanje nezamislivih razmjera. To će još jednom potresti kršćanstvo, koje već sada doživljava žestinu s kojom se islam javlja za riječ. Na drugoj strani, čini se, da se sekularizacija, kružeći okolo sa religioznom otuđenjem, isto tako dinamizira, u međuvremenu osobito cijenjena kod školovanih slojeva južne, arapske i dalekoistočne hemisfere. Hoće li 22. stoljeće duhovno još uopće biti obilježeno klasičnim religijama, ili će nova globalizacija ubrzati religiozno distanciranje, jednu neo-emancipaciju od tradicije? Ljudi određuju što će se misliti, vjerovati, nadati, ljubiti, također i na duhovnom području. Vjera ostaje u povijesti čovječanstva i dalje u tijeku. Sedam milijardi ljudi će svojim životom i umiranjem promijeniti mnogo toga, i ne tek u zadnjoj liniji i naše kršćanstvo.

S njemačkog jezika preveo: **fra Živko Petričević**

DANI SVETE KLARE

Pospješujte svoj hod iz dobra u bolje (1PJa 32)

16. – 17. ožujka 2012.

Samostan sv. Klare, Kvaternikova 167, ZAGREB

16. ožujka, petak:

15.45 Pozdrav i molitva

16.00 Predavanje: *Sv. Klara u prvom hrvatskom izdanju Franjevačkih izvora*
(fra Pero Vrebac OFM)

16.30 Predavanje: *Značenje tonzure sv. Klare* (dr. sc. fra Nikola Vukoja OFM)

17.00 Odmor

17.45 Predavanje: *Pitanje početaka Drugog franjevačkog reda*
(mons. dr. fra Marko Semren, pom. biskup banjolučki)

18.15 Predavanje: *Slika sv. Klare u hagiografskim djelima XIII. st.* (
fra Miljenko Hontić, gen. definator OFMConv.)

19.00 Sv. misa (predslavi pom. biskup banjolučki, fra Marko Semren)

17. ožujka, subota:

9.00 Predavanje: *Teologija sv. Klare u njezinim pismima Janji Praškoj*
(s. M. Tarzicija Čičmak OSC)

9.30 Predavanje: *Oporuka sv. Klare – Prenosjenje karizme* (s. Renata Mrvelj ŠSF)

10.00 Odmor

10.30 Predavanje: *Sv. Klara u svjetlu „Postupka proglašenja svetom“*
(fra Zvonimir Brusač TOR)

11.00 *Poruka sv. Klare današnjem svijetu* (Stjepan Lice FSR)

11.30 Završno slovo

12.00 Sv. misa (predslavi mons. Josip Mrzljak FSR, biskup varaždinski)

13.00 Ručak

KAKO SU SESTRE KLARISE 1989. DOŠLE U BIH?

Proslava 800. obljetnice franjevačke zajednice „ženskoga reda“ – sestara klarisa, po imenu Klare Asiške (1211-2011), zgodna je prilika da se, iz prve ruke, zabilježi i kako je ta zajednica klarisa došla u Bosnu i Hercegovinu. Iznio bih to u nekoliko točaka:

Ideja o dolasku sestara klarisa u BiH rođena je u mojem prvom susretu s tim sestrama u crkvi sv. Klare u Asizu, gdje se nalazi i njezin grob sa sačuvanim tjelesnim ostacima. Naime, za vrijeme održavanja generalnog kapitula našega Reda godine 1985., prilikom posjeta te zajednice i crkve 29. svibnja, spontano mi je došla misao kao pitanje mogućnosti – zašto ne bismo i u našoj Bosni imali jednu ovakvu našu franjevačku zajednicu Bosne Srebrene? Na pozitivan odgovor poticalo me je tada već nekoliko inspiracija:

Prvo, sam rad na generalnom kapitulu, koji je istaknuo tri prioriteta franjevačkog života:

- a) kontemplativna dimenzija,
- b) opredjeljenje za siromahe,
- c) formacija u misionarskom duhu.

Među njima je dakle prvo kontemplacija u Redu.

Drugo, Bosna i Hercegovina kao zemlja koja je povijesno posebno povezana s Franjevačkim redom od početka: dolaskom samog Franje i franjevaca u Dalmaciju, a potom institucionalno u samoj Bosni od godine 1291., posebno kao Bosanska vikarija i Provincija: s evangelizacijskim, misijskim i ekumenskim poslanjem.

Treće, početak naše pripreme proslave 700. obljetnice dolaska franjevaca u Bosnu: 1291-1991. Naime, već u to vrijeme smo planirali način i sadržaj obilježavanja te obljetnice i ideja duhovne obnove bila je jedna od glavnih stvari u našem razmišljanju. Dolaskom klarisa ostvarila bi se kod nas također potrebna cjelovitost franjevačke karizme sa svoje tri grane: prvoga – franjevci, drugoga – klarise i trećega reda – časne sestre franjevke i franjevački svjetovni red.

Ideja dolaska sestara klarisa u Bosnu rađala se istodobno i na strani te zajednice, odnosno kod nekih sestara klarisa, jednako spontano i slobodno. Tako je došlo do međusobne komunikacije nas i sestara Hijacinte Batinić i Ivane Šuljić iz Splita i sestre Celine Princip iz Zagreba. To je urodilo plodom ostvarenja te ideje dolaskom i osnivanjem zajednice klarisa u Brestovskom u BiH iz matične kuće u Splitu – godine 1989.

Prihvatanje i izvođenje našeg plana o sestrama klarisama bila je od početka rado prihvaćena tema tadašnje uprave i cijele naše zajednice – provincije Bosne Srebrene. I radili smo s ljubavlju, složno i brzo na izvođenju našeg idejnog plana: 14. lipnja 1988. bio je blagoslov kamena temeljca samostana, a blagoslov kuće i useljenje sestara u samostan 11. lipnja 1989. Izvještaje o tome može se naći posebno u našem službenom glasilo *Bosna Srebrene* (br. 3, 1989., str. 142-149) i vjerskim novinama *Svjetlo riječi* (srpanj – kolovoz 1988; srpanj – kolovoz 1989).

Na kraju, ovaj kratki osvrt na taj znameniti događaj u našoj franjevačkoj zajednici Bosni Srebrenoj završavam s uvjerljivom konstatacijom: Uza sav naš uspješan rad, glavni inicijator idejnog i izvođačkog rada bio je Duh Božji, kojeg je sam sv. Franjo nazvao – glavnim poglavarem Franjevačkog reda.

Fra Luka Markešić

APEL ZA MIR U BIH I U SVIJETU DANAS s međureligijskog dijaloškog susreta u Sarajevu, 29. 10. 2011.

Okupili smo se na ovom međureligijskom susretu u povodu događaja koji se, na inicijativu pape Ivana Pavla II., dogodio 1986. godine kada su u Asiz došli predstavnici svih svjetskih religija da mole i rade za mir u svijetu. Potaknuti tim duhom, koji se s pravom zove *Duh Asiza*, okupili smo se i mi u crkvi sv. Ante u Sarajevu da razgovaramo o potrebi mira u svijetu i posebice u našoj zemlji. Naime, Daytonskim mirovnim sporazumom, istina, zaustavljen je krvavi rat, ali nije postignut mir kao zajedničko dobro ljudi i naroda u BiH. K tomu, i u nekim drugim krajevima svijeta nastavlja se stari i nastaju novi ratovi.

Aktualnost mira pokazuje također novi teroristički akt, koji se jučer dogodio u našem gradu Sarajevu.

Imajući u vidu sve uzroke i posljedice ratova kod nas i u svijetu, smatramo se p(r)ozvanima i odgovornima da, kao vjernici, radimo na izgradnji mira. Takva naša obveza proizlazi iz naravi svake religije, koje imaju od Boga zadaću i odgovornost da na našoj planeti Zemlji, kao najveće zajedničko dobro, grade mir u istini, pravdi, ljubavi i slobodi. Svjesni smo također da takav mir ponajprije treba graditi među samim religijama, jer je dobro poznato kako mira u svijetu nema bez mira među religijama. Nažalost, često se i sami religiozni ljudi uključuju u ratne događaje i čine ratna zlodjela, koja su protivna Božjim zapovijedima i poslanju religija. Štoviše, neki se i u izvršavanju nasilja i ubijanju ljudi znaju pozivati i na samoga Boga, što je pravo bogohuljenje, blasfemija, a nipošto izraz i potvrda istinske vjere. Naprotiv, poruka svih religija je poštivanje života, njegovo čuvanje i izgradnja kao Božjega dara.

Sve se ovo može učiniti samo prihvaćanjem drugoga čovjeka kao Božjeg stvorenja i svih ljudi kao braće i sestara po istom, jednom Bogu, te u iskrenom međusobnom dijalogu izgrađivanjem dostojanstva čovjeka i ljudske zajednice kao jedne Božje obitelji. U tom smislu smo pozvani stvarati savez različitih kultura i religija, te spriječiti opasnost od sukoba religija i kultura.

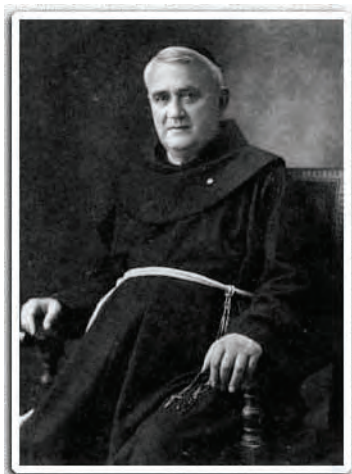
Svjesni odgovornosti religija za mir u BiH i u drugim krajevima svijeta, zajedno sa svim drugim mirotvorcima u svijetu i mi izražavamo svoju spremnost da molitvom i djelom izgrađujemo mir u našoj zemlji, čime ćemo najbolje sudjelovati na izgradnji svijeta kao *maloga sela* u suvremenom procesu globalizacije svijeta. Doista, mir je nedjeljiv i univerzalno je dobro, važi za sva područja i narode!

Neka nam Bog, izvor mira, pomogne u našoj molitvi i djelu za mir.

U ime predstavnika svih religijskih zajednica na međureligijskom dijaloškom susretu u Sarajevu, 29. listopada 2011.

fra Luka Markešić

Fra Gjergj Fishta (1871 - 1940)

MEĐUPROVINCIJSKI SUSRET NOVAKA

Nazarje (SLO) - Ovogodišnji susret novaka Južnoslavenske konferencije (Republika Slovenija, Republika Hrvatska, Bosna i Hercegovina) održan je u Sloveniji, točnije u Nazarju, od 22. do 25. rujna. Na susretu su sudjelovali Novicijat Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM (Humac), Novicijat Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (Trsat), Novicijat Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (Visovac), Novicijat Franjevačke provincije Bosne Srebrene (Livno-Gorica) i domaćin Novicijat franjevačke provincije sv. Križa (Franciškanski novicijat Franciškanske provincije sv. Križa (Sveta Gora). Novake su u Nazarju dočekali i dobrodošlicu im zažaljeli meštar u novicijatu na Svetoj Gori fra Zdravko Jakop te domeštar i gvardijan samostana na Svetoj Gori fra Bogdan Knavs. Oni su organizirali i vodili ovogodišnji međuprovincijski susret novaka.

U četiri dana, koliko je trajao susret, novaci su posjetili mnoga mjesta i zanimljive lokacije u Sloveniji.

Drugog dana susreta posjetili su jezero u Bohinju koje je ujedno površinom najveće slovensko jezero te razgledali crkvicu sv. Ivana Krstitelja. Zatim su posjetili jezero u Bledu i otočić na jezeru na kojem se nalazi crkva Marije Kraljice znamenita po zvonu želja. U Bledu su novaci također kušali bledsku kremšnitu. Nakon Bleda posjetili su slovensko narodno marijansko svetište u Brezju i baziliku Marije Pomoćnice koju je 1996. posvetio Sveti Otac papa Ivan Pavao II. te obišli muzej jaslica.

Sljedeće odredište bila je Ljubljana u kojoj su novaci proveli cijelo popodne, do kasnih večernjih sati. Najprije su posjetili crkvu sv. Franje u Šiški te samostan i pastoralni centar sv. Ante u Viču. Zatim su se žičarom popeli na stari grad i vidikovac. Spustivši se s vidikovca posjetili su središnji samostan slovenskih franjevaca na Tromostovju u kojem se nalaze provincijalat i klerikat s prekrasnom crkvom Navještenja Gospodinova.

Trećeg dana susreta održano je predstavljanje novicijata i novicijatskog lista *Novicijat* koji je ove godine priredio i tiskao novicijat slovenske franjevačke provincije. Poslije predstavljanja novaci su posjetili muzej rudarstva u Velenju te crkvu sv. Mihaela u Šoštanjju kraj Velenja. Potom su se vratili u Nazarje gdje su se nakon ručka zabavili odigravši kratki nogometni turnir.

Četvrti i posljednji dan susreta novaci su posjetili još jedno slovensko marijansko svetište. Naime, posjetili su samostan na Svetoj Gori u kojemu se nalazi novicijat. Na Svetoj Gori su prisustvovali svetoj misi koju je predslavio provincijal slovenske franjevačke provincije sv. Križa mnogopoštovani fra Stane Zore. Nakon mise i svečanog ručka u samostanu završen je susret. Novaci su od domaćina za uspomenu dobili majice sa svojim imenom i slikom samostana na Svetoj Gori koji će ih još dugo podsjećati na prekrasno organiziran susret i boravak među braćom Slovencima.

Fra Mario Dadić

PROSLAVLJEN PATRON ŽUPE VAREŠ

Vareš - Župa Vareš je u četvrtak 29. rujna 2011. slavljenički obilježila svetkovinu sv. Mihovila, svog nebeskog zaštitnika i naslovnika župne crkve. Svetu misu ovim povodom je predvodio i propovijedao mons. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolit, u zajedništvu dvadesetak svećenika među kojima je, uz župnika fra Bonu Tomića i župnike susjednih župa, bio i fra Leopold Rochmes, generalni vikar Beogradske nadbiskupije, nekadašnji vareški župnik i obnovitelj sadašnje župne crkve u Varešu.

Misi je nazočilo oko tisuću što domaćih vjernika i njihovih gostiju što hodočasnika iz okolnih župa Breze, Borovice, Ilijaša, Kiseljaka, Kaknja i Kraljeve Sutjeske. Slavlju patrona je prethodila trodnevna duhovna priprava. Prvoga dana misu je predvodio karizmatični svećenik dr. fra Ivo Pavić, župnik iz Šurkovca, drugoga dana fra Zoran Jaković, vikar samostana u Kraljevoj Sutjesci dok je trećega dana misu kao i euharistijsko klanjanje nakon nje predvodio te održao biblijsko predavanje na temu Pavlovog Hvalospjeva ljubavi pater Krešimir Djaković, župnik sa sarajevske Grabovice. Nekoliko dana ranije u čast sv. Mihovila u župnoj je crkvi održan već tradicionalni Miholjski koncert klasične glazbe na kome su nastupili ugledni glazbenici iz Sarajeva, Vareša, Zagreba i Varaždina. (e.t)

GUČA GORA U SVJETLU PROSLAVE SVETOG FRANJE ASIŠKOGA

Guča Gora - U utorak 4. listopada 2011., svečanom procesijom točno u 11 sati, započela je ovogodišnja središnja proslava svetkovine svetoga Franje Asiškoga. Sveto misno slavlje predvodio je, te ujedno nadahnuto propovijedao, profesor s franjevačke teologije u Sarajevu fra Velimir dr. Valjan uz koncelebraciju dvadeset i osam svećenika. Cijelo vrijeme trajanja svete euharistijske službe vjernici su imali prigodu za sakrament pomirenja. Sveto misno slavlje je glazbeno animirao vokalno instrumentalni sastav iz Zenice *Novo nebo*.

Poslije svete mise vjernici i svećenici su poigrali nekoliko narodnih kola pod ravnanjem maestra fra Ivana Opačka. Vrijedi spomenuti i podatak kako je današnjoj proslavi nazočilo veliko mnoštvo vjernika lašvanskog kraja i hodočasnika iz raznih krajeva Bosne i Hercegovine.

Na koncu sv. mise gvardijan fra Zoran je zahvalio predvoditelju misnog slavlja, svećenicima koncelebrantima, svojim župljanima i svima ostalima koji su na bilo koji način doprinijeli da se gučogoranski zaštitnik sv. Franjo Asiški ove godine na svečan način obilježi i proslavi.

Iz Guče Gore želim svim franjevcima i franjevkaama čestitati svetog Franju našeg zaštitnika i da što bolje po njegovu primjeru slijedimo Isusa Krista!

Fra Leon

STUDENTSKO HODOČAŠĆE POVODOM GODINE SV. KLARE

Sarajevo - U subotu 15. listopada 2011. studenti sa Bistrika i Frama Sarajevo organizirali su hodočašće u Brestovsko kod sestara klarisa povodom godine sv. Klare.

Na Cvjetnicu ove godine službeno je započelo slavlje 800-te obljetnice utemeljenja Drugog franjevačkog reda, Reda sv. Klare, a završit će svetkovinom sv. Klare 2012. godine. Mladi su busom krenuli u ranim jutarnjim satima ispred crkve sv. Ante na Bistriku.

Uz molitvu i pjesmu stigli su najprije do župne crkve gdje ih je radosno dočekaio fra Vinko Tomas, duhovnik sestara klarisa. Sestra Hijacinta je u ime sestara ukratko predstavila samostansku zajednicu. Zatim je uslijedio molitveni program. Klarise su predvodile molitvu svete krunice i litanije a mladi su imali mogućnost za ispovijed kako bi stekli uvjete za potpuni oprost koji se može dobiti za vrijeme ovog jubileja. Na programu su osim Frame Brestovsko sudjelovali momci iz komune Milosrdni Otac i Frama Lepenica.

U samostanskoj dvorani je pripremljen zajednički objed nakon kojeg je uslijedilo svjedočenje sestara klarisa. Vrlo lijepo i iskreno o svom pozivu su sestre posvjedočile te istakle da iza rešetaka doživljavaju pravu slobodu i radost u služenju Gospodinu. Brat Bariša je ukratko predstavio zajednicu Milosrdni otac gdje se nalaze momci koji se bore protiv ovisnosti o drogi. Dva momka su ispričala svoje potresne životne priče o toj pošasti koja je zarobila mnoge mlade u vremenu u kojem živimo. Okupljeni mladi su bili oduševljeni svjedočanstvima u kojima je bilo istaknuto da je Isus Krist taj koji nam daje pravu slobodu, ljubav i radost. Na koncu predivnog dana mladi su po povratku posjetili vrelo Bosne i puni dojmova vratili se u Sarajevo s iskrenom željom da ponovno posjete ovu oazu molitve u Brestovskom.

www.mladibistrik.com

140. OBLJETNICA ROĐENJA FRA GJERGJA FISHTE

Tirana (FIA) - Centar za balkanološka istraživanja iz Tirane (Albanija) organizirao je u subotu 22. listopada 2011. znanstveni skup pod naslovom *Fishta u današnjim književnim istraživanjima*, a u povodu 140. obljetnice rođenja fra Gjergja Fishte.

Na skupu, koji se održavao u gradskoj Narodnoj biblioteci, čulo se osam izlaganja o životu i djelu ovoga vrlo poznatog albanskog franjevca, književnika i narodnog prosvjetitelja. Među sudionicima Skupa bio je i fra Marijan Karaula, koji je imao izlaganje s temom *Franjevci Bosne Srebrene u Albaniji*. Nakon svih izlaganja premijerno je prikazan dokumentarni film *Tragovima Fishte i Gječovija* a autor mu je Dom Nikë Ukgjini; osnova filma je posjet skupine albanskih znanstvenika (16) nekim franjevačkim samostanima u Bosni i Hercegovini u svibnju ove godine.

Fra Gjergj Fishta rođen je 23. listopada 1871. u Skadru. Filozofsko-teološke studije, zajedno s još nekoliko svojih sunarodnjaka, završavao je u franjevačkim samostanima Bosne Srebrene: Kraljevoj Sutjesci, na Gorici u Livnu i u Kreševu. Njegova najvažnija književna djela obrađivala su nacionalnu, moralnu, vjersku i domoljubnu tematiku.

Fra Gjergj Fishta umro je 30. prosinca 1940. u Skadru.

OBILJEŽENA STOTA GODIŠNJICA ROĐENJA FRA NENADA DUJIĆA

Fojnica - Misnim slavljem, svečanom akademijom i prigodnim koncertom, u samostanu Duha Svetoga odat je *homage* fra Nenadu Dujiću (1911.-1966.), velikom glazbeniku čije djelo tek treba valorizirati na objektivan i temeljit način. Ovaj događaj u fojničkom samostanu je početni korak, a uz svesrdnu potporu gvardijana fra Nikice Vujice i sve sestra, glavni je inicijator fra Franjo Miletić, još uvijek aktivni fratar koji je uz sve redovite dužnosti dao sebi u zadatak na svjetlo dana izvući, što je više moguće, djelatnost znamenitih franjevaca koji su ili rođeni ili su glavni životu i rada proveli u Fojnici.

„To je najmanji dug koji se može vratiti ljudima koji su u širenje kulturnog obzora ne samo fojničkih katolika, utkali darovitost od Boga dobivenu, dušu i razbor“, rekao je na prigodnoj akademiji fra Franjo Miletić,

te u sažetom referatu predstavio život i stvaralaštvo fra Nenada Dujića kojeg se sjećaju stariji Fojničani koji su pjevali u Crkvenom zboru 50-tih godina prošlog stoljeća, a koji je vodio i za zbor prilagođavao mnoge pjesme, upravo fra Nenad. On je skladao duhovnu, instrumentalnu i nešto malo svjetovne glazbe.

„Fra Nenad je živio u vremenu koje mu nije bilo naklonjeno (dva puta je zatvaran, ispitivan od strane komunističkih službenika), ali ostao je zapamćen od svojih studenata, đaka i pjevača kao drag profesor i omiljen zborovođa,“ zaključio je fra Franjo, a profesor glazbe fra Anto Kovačić je na akademiji podvukao kako upravo ovaj događaj može biti pokretač glazbenim znanstvenicima da se više zainteresiraju za glazbenu ostavštinu fra Nenada Dujića. Na akademiji je o glazbenom stvaralaštvu franjevac Bosne Srebrene od XVII. do XX. stoljeća govorila i prof. dr. Mirna Marić. To je i tema njezine doktorske dizertacije, a u samostanskoj je crkvi izrekla jednostavne, lijepe riječi: „Fra Nenad je radio i djelovao za narod, kako bi mu susret s Bogom na misi kroz glazbu bio draži i bliži, a nije razmišljao o tomu hoće li njegovo stvaralaštvo ikada dobiti priznanja i nagrade.“

Priznanje, pak, od vjerničkog puka (a došli su i Busovljaci, Busovača je rodno mjesto fra Nenadovo) nije izostalo na koncertu na kojem su izvedena djela fra Nenada Dujića. Veličanstven je doživljaj bio slušati, izdvojamo, Ave Marija – Ti su sunce svijeta, u izvedbi Zbora *Pontanima* iz Sarajeva kojim je ravnao Josip Katavić. To se pamti i želi ponovno čuti, kao i recimo Rondo za glasovir koji je izvela mr. Marija Marić, ili troglasna fuga, na orguljama je bio Damir Iviš. Osim njih, autorske skladbe fra Nenada Dujića izveli su još i Viteški akordi, Studenti Muzičke akademije Sarajevo, kvartet u sastavu Sanja Tavić, Anamarija Marić, Amila Muharemović i Adrian Ivičević. Četveroglasnu fugu je predstavio mr. Milan Lucić, a bilo je dojmljivo i izvodenje Dušo Kristova što je opet maestralno učinio Interreligijski zbor *Pontanima*.

Na misi su pjevali još i Mješoviti zbor đaka Franjevačke klasične gimnazije *Fra Borivoje Piplica* Visoko i Veliki zbor *Fra Nenad Dujić* župe Fojnica koji vode s. Simplicija Budimir i Damir Iviš.

Izuzetno lijep program u povodu obilježavanja stote obljetnice rođenja fra Nenada Dujića zaokružen je otvaranjem aukcijske izložbe dvadesetpet slika koje je samostanu Duha Svetoga darovao profesor na Saobraćajnom fakultetu u Sarajevu Asad Dž. Nuhanović, kao znak zahvale franjevcima koji uvijek nastoje širiti mir, dobro i toleranciju, kako je istaknuo sam donator, a što je zemlji Bosni i Hercegovini i danas itekako potrebno. Slike se, naravno, mogu razgledati i kupiti i sljedećih dana, a prihod ide za uređenje samostanske umjetničke postavke.

Gvardijan fra Nikica Vujica posebno zahvaljuje svim donatorima (Općina Busovača, Općina Vitez, Općina Fojnica, Pitara Glavočević, MIS Stanić, Boreas, Hotel Stari Grad, Pekara Cvjetković, Pekara MAK, Igor i Ivana Bošnjak, Slavko Bošnjak, Mesnica Šandor, Mesnica Meša, Radio Marija, TV KISS, Asad Dž. Nuhanović, Foto Pavlović, Štamparija Fojnica, Mijat Tuka, Župa Uskoplje, Župa Bugojno i Župa Brestovsko) bez kojih ne bi bilo moguće ovaj veliki događaj realizirati.

Branka Jukić

DAN FRANJEVAČKE TEOLOGIJE SARAJEVO

Sarajevo (FIA) – Franjevačka teologija Sarajevo proslavila je 8. studenoga misnim slavljem i akademijom svoj Dan – blagdan bl. Ivana Duns Škota. Misno slavlje je uz koncelebraciju profesora i odgojitelja, te sudjelovanje studenata predvodio i propovijedao vikar Provincije fra Marijan Karaula. Nakon mise slijedila je akademija koja je započela skladbom Nenada Dujića *Sv. Franji* u izvedbi bogoslovske zboru *Fra Nenad Dujić* pod ravnanjem fra Ante Kovačića. Predavanje *Sloboda kao affectio commodi i affectio iustitiase kod I. D. Škota* održao je dekana Teologije dr. fra Mile Babića.

Ove godine promovirano je osam diplomiranih teologa kojima je diplome uručio vikar Karaula. Promovirani su: Josip Jukić, Josip Matijanić, Branimir Mlakić, Ilija Stipić,

Tomislav Svetinović, Ivan Šarčević, Domagoj Šimić i Aleksandër Tanushi. Slijedila je dodjela nagrada studentima koji su postigli najbolji uspjeh u prošloj akademskoj godini. Nagrađeni su: Marijan Oršolić, Nikola Kozina, Jozo Šarčević, Robert Slišković, Danijel Stanić, Silvano Di Benedetto i Bruno Ćubela.

Na proslavi Dana teologije bili su dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu dr. Pavo Jurišić, dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu dr. Ivo Komšić i ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije u Visokom fra Zvonko Miličić.

SUSRET FRANJEVAČKIH NOVAKA BIH

Humac - U četvrtak 10 studenoga 2011. godine novaci franjevačke provincije Bosne Srebrene zaputili su se s mešтром fra Markom Ešegovićem i domešтром fra Franjom Vrgočem u Hercegovinu, točnije na Humac kod Ljubuškog gdje se nalazi novicijat Hercegovачke franjevačke provincije u kojem se održava prvi ovogodišnji susret hercegovачkih i bosanskih novaka.

Nakon dvosatne vožnje na Humcu su ih dočekali i dobrodošlicu im zaželjeli hercegovачki novaci fra Jure Barišić, fra Ante Jelavić, fra Robert Kavelj, fra Robert Pejičić, fra Jozo Hrkać i fra Vinko Šarac na čelu s mešтром fra Slavkom Soldom. Poslije okrepe u prostorijama novicijata zajedno su pošli razgledati samostan. Najprije su posjetili galeriju umjetničkih slika i kipova pod nazivom *Majka* u kojoj su izložena djela bosanskohercegovачkih i hrvatskih umjetnika. Zatim su razgledali staru crkvu koja potječe još iz vremena turske vladavine u ovim krajevima i novu crkvu izgrađenu u modernom stilu. Obje crkve posvećene su svetom Anti Padovanskom. Nakon toga razgledali su arheološki muzej smješten u podrumu samostana. Muzej obiluje arheološkim predmetima iz rimskog doba, a svakako je od njih najvažnija *Humačka ploča* koja po svojoj vrijednosti stoji uz bok *Baščanskoj ploči*.

Poslije upoznavanja s humačkim samostanom novaci i meštri izmolili su u novicijatskoj kapeli službu čitanja nakon koje su se susreli s ostalim fratrima humačkog samostana u blagovaonici na ručku gdje ih je pozdravio i dobrodošlicu im zaželio humački gvardijan fra Velimir Mandić.

Iza ručka uslijedio je sportsko-rekreativni dio susreta koji su novaci rado iskoristili i zabavili se odigravši dvije nogometne utakmice. Nakon nogometa osvježili su se u prostorijama novicijata. To je ujedno bio i kraj ovog jednodnevnog susreta. Novaci su se rastali do sljedećeg susreta, a to je osmodnevno hodočašće u Asiz na proljeće.

fra Ivan Juroš i fra Mario Dadić

40. OBLJETNICE HKŽ SV. NIKOLE TAVELIĆA

Svečano misno slavlje u prigodi proslave 40. obljetnice Hrvatske katoličke župe sv. Nikole Tavelića u roterdamskoj katedrali sv. Lovre i sv. Elibazete u nedjelju 13. studenoga predvodio je predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu sarajevski pomoćni biskup Pero Sudar.

U koncelebraciji su bili ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu fra Josip Bebić, delegat za zemlje Beneluksa, Francuske i Engleske voditelj HKM u Nici vlč. Stjepan Ćukman, defnitor Franjevačke provincije Bosne Srebrene i voditelj HKM Muenster fra Luka Marković, dekan dekanata Rijmond-Rotterdam i roterdamski katedralni župnik Chris Bergs i fra Franjo Ninić, postdiplomant moralne teologije, te župnik HKŽ u Nizozemskoj fra Ivica Jurišić.

Misi je uz više od tisuću vjernika pristiglih za ovu prigodu iz raznih krajeva Nizozemske, nazočila i hrvatska veleposlanica u Nizozemskoj Vesela Mrđen Korać s djelatnicima veleposlanstva, te predstavnik veleposlanstva BiH u Nizozemskoj Goran Mihaljević.

Na početku mise biskup Sudar je istaknuo kako je ovo misno slavlje u osjećajima zahvalnosti Bogu za sve dobro proživljeno tijekom 40 godina, ali u isto vrijeme tu su i osjećaji povezanosti, a iznad svega osjećaj poniznosti.

Prigodnu homiliju biskup je temeljio na misnim čitanjima, poglavito evanđelju o talentima. Slaviti, obilježavati godišnjice i bilo kakve događaje znači sjećati se i to prije svega onoga što je prošlo, pa u svjetlu tog sjećanja izvući zaključke kako bi se moglo ići dalje kroz život i to vrijedi kako za pojedinca, tako i za obitelj, zajednicu, župu, biskupiju, rekao je biskup, te podsjetio kako je na tom tragu i ovo misno slavlje. No, upozorio je, kako sjećati se u isto vrijeme znači zahvaljivati u svjetlu Božje riječi. Stoga, sjećanjem mi danas ovdje okupljeni želimo iskazati zahvalnost za ono što smo primili i to u kontekstu današnjeg evanđelja. Današnje sveto evanđelje govori o talentima, a to su Božji darovi. I kad bi sada svatko od nas trebao odgovoriti sebi koliko sam ja primio talenata, što sam to ja primio i za što moram zahvaljivati, trebao bi najprije krenuti od života, jer život je dar, najveći dar. No, odmah slijedi pitanje *zašto mi je darovan život, koja je moja odgovornost*, podsjetio je biskup, te rekao kako treba zahvaljivati i za roditelje, obitelj, dom i domovinu.

Želimo zahvaliti za naše korijene, za našu sadašnjost i našu budućnost. Zato želimo zahvaliti i za 50 godina, odnosno 90 godina hrvatske nazočnosti u ovoj zemlji, ali i za 40 godina organiziranog života Crkve. Bila jedna župa, jedna zajednica koja je započela s tri vjernika, 1971., a onda se za 40 godina ista ta zajednica okupila na nedjeljnom misnom slavlju i vidjeli su se umnoženi 'talenti', bezbroj njih, rekao je biskup.

Za vrijeme mise, u molitvi su se vjernici podsjetili svih onih koji su se ugradili u život ove zajednice: njenih dušobrižnika, među kojima je i pok. fra Lovro Bosanskić, kao i pokojnih vjernika.

Na kraju mise riječ zahvale je izrekao fra Ivica Jurišić, a čestitke HKŽ sv. Nikole Tavelića uputili su: fra Josip Bebić, vlč. Stjepan Čukman, fra Luka Marković i vlč. Chris Bergs.

Čestitajući jubilej župnoj zajednici vjernike su potaknuli na zajedništvo i daljnju povezanost sa župom. U tom duhu prije blagoslova i biskup Sudar je vjernike pozvao na zajedništvo s njihovim dušobrižnikom i na ponos da su članovi Kristove Crkve, kako bi sačuvali vjeru i prenijeli je mladim naraštajima.

Misno slavlje pjevanjem je uvećao župni zbor HKŽ sv. Nikole Tavelića, te Klapa KUD-a *Filip Dević* iz Splita. Posebno upečatljivi su bili ministranti i ministrantice, te mladi u narodnim nošnjama koji su čitali misna čitanja i molitvu vjernika, te prinijeli prinosne darove.

Fra Ivica Jurišić

NOVA KNJIGA O FRANJI ASIŠKOM

Sarajevo (FIA) – U izdanju Svjetla riječi iz tiska je izašla knjiga: Raoul Manselli, Sveti Franjo Asiški. Raoul Manselli (1917-1984), profesor na Rimskom sveučilištu Sapienza, jedan je od najvećih talijanskih i europskih istraživača srednjega vijeka i jedan od najvećih stručnjaka XX. stoljeća za povijest svetoga Franje i prvotnoga franjevaštva. Ovaj životopis o Franji Asiškom predstavlja završni ishod u istraživanju o svecu iz Asiza. Kako autor objašnjava, djelo nije monografija za specijaliste, nije životopis ograničen na anegdote i emocionalne doživljaje, nego uspio pokušaj tumačenja Franjina lika i ideala u društvu i Crkvi njegova vremena i to uvijek kroz Franjine spise i spise njegovih biografa.

Uz kompetenciju historičara, Raoul Manselli posjeduje strast za pripovijedanje. Tako je napisao jedan od najljepših životopisa o svetom Franji koji su do sada objavljeni. Djelo je važno za istraživače, ali i pristupačno sve većem broju onih koji se oduševljavaju Poverellom – Asiškim siromahom.

FOJNIČKI SAMOSTAN I CRKVA NACIONALNI SPOMENICI

Fojnica - Na 52. sjednici Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine, održanoj od 21. do 23. listopada 2011. godine, predsjedavajući Komisije dr. Dubravko Lovrenović i članovi Amra Hadžimuhamedović, Ljiljana Ševo, Zeynep Ahunbay i Martin Cherry, donijeli su odluke o proglašenju četrnaest dobara nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Uz graditeljsku cjelinu Tekija u Živčićima kod Fojnice, na listi dobara je i Prirodno graditeljska cjelina crkve Duha Svetoga i Franjevačkog samostana u Fojnici, a tu spadaju: Rupnovac sa samostanskom kućom i voćnjakom; Lastve i dio Bara; groblje Karauša sa kapelicom i kriptom; Brdo Križ sa šumom i voćnjakom; mjesto Podkrižem; samostanska crkva, zgrada muzeja i samostana.

Pokretno blago (muzejski eksponati, stare knjige, arhiv, slike) Franjevačkog samostana u Fojnici već je proglašeno nacionalnim spomenikom. Ovom prigodom želimo još jednom zahvaliti djelatnicima iz Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, Emiru Softiću i Slobodanki Nikolić, koji su vrijedno radili na prikupljanju materijala za prezentaciju. Zahvaljujemo i Komisiji na čelu sa prof. dr. Dubravkom Lovrenovićem, koji su prepoznali vrijednost Franjevačkog samostana u Fojnici, te ga proglasili nacionalnim dobrom Bosne i Hercegovine.

fojnica-samostan.com

SUSRET U MEĐUGORJU

Međugorje, 1. prosinca 2011. - U Međugorju je prvi put održan susret provincijskih uprava iz šest provincija Južnoslavenske konferencije provincijalnih ministara OFM. Za vrijeme susreta, pod predsjedanjem provincijala domaćina dr. fra Ivana Sesara, sudionici su upoznali načine rada pojedinih uprava te izmijenili iskustva. Dr. fra Nikola Vukoja, tajnik konferencije, održao je prigodno predavanje i dao prijedloge za daljnji rad.

Prvoga dana susreta, svi su sudionici sudjelovali na večernjemu molitvenom programu i euharistijskom slavlju u župnoj crkvi sv. Jakova, na kome je propovijedao fra Nikola Vukoja. Drugoga dana susreta, radeći u skupinama, sudionici su razgovarali o inicijativama za podizanje kvalitete bratskoga života i poslanja u provincijama, osobito o međuprovincijskoj suradnji i solidarnosti.

Na kraju, poslije rada u skupinama i rasprave u plenumu, sudionici su formulirali i neke konkretne prijedloge i zaključke u cilju podizanja kvalitete života i poslanja oko 1.250 franjevaca na ovim prostorima (Slovenija, Hrvatska, BiH), koje će radna tijela pojedinih provincija i konferencija ostvarivati. Susret je bio i plodan i važan, jer su svi sudionici predložili da se po potrebi ovakvi susreti održavaju svake godine.

(fra M. Šteko)

BEZGREŠNO ZAČEĆE BDM

U četvrtak, 8. prosinca 2011. svečanom svetom misom proslavljen je patron župe Vidoši – Bezgrešno začće Blažene Djevice Marije. Svetu misu predslavio je fra Anđelko Domazet profesor na splitskom KBF-u uz koncelebraciju četvorice svećenika, vidoškog župnika fra Pere Kuliša, livanjskog župnika fra Marka Jukića, biljanskog župnika fra Zorana Tadića, ljubunskog župnika fra Ivana Lovrića i nedavno zaređenog đakona fra Jurice Periše. Na svetoj misi su u pratnji domeštra fra Franje Vrgočica bili i novaci franjevačke provincije Bosne Srebrene te su sudjelovali čitanjem misnih čitanja.

Župnik je pozdravio fra Anđelka i zamolio ga da započne svetu misu. U uvodnom govoru fra Anđelko se posebno osvrnuo na četiri istine o Djevici Mariji o kojima Crkva, kako je rekao, posebno razmišlja na blagdan Bezgrešnog začća. Također je vjernike pozvao da sve ono što smatraju važnim u svojim životima stave Bogu na raspolaganje.

U propovjedi je fra Anđelko stavio naglasak na ljudsku volju koja je „ono najvažnije i ujedno najopasnije u našem životu“. Volja je opasna jer snažno djeluje na čovjeka koji je preslab da se odupre tom djelovanju. „Naša je volja tako snažna jer potječe od Božje volje“ istaknuo je fra Anđelko. Međutim, postavlja se pitanje kako koristimo svoju slobodnu volju i koja je svrha naše slobode. Ljudi danas masovno bježe od odgovornosti, ovakav svijet nije Božja volja upravo smo ga mi takvim učinili. Svijet se može mijenjati jedino ako preuzmemo odgovornost i ako prestanemo „hraniti“ zlo svojim nepromišljenim djelima. Otkad ljudi postoje pitaju se zašto se događaju zlo i patnja, nastavio je fra Anđelko. Crkva na to pitanje odgovara učenjem o istočnom (izvornom) grijehu. Mi ljudi nismo dovršena bića nego smo neprestano u razvoju. U početku je povijest ljudske slobode ometana grijehom. To je stvorilo jednu tradiciju grijeha i svaki čovjek rođenjem uranja u taj tradicionalni grijeh. Tako su nastale dvije povijesti, tj. povijest spasenja i povijest propasti koje se isprepliću. „Gospa je milosti puna ne samo u trenutku kada je pozdravlja anđeo Gabriel nego od početka svoga postojanja“ rekao je fra Anđelko te naglasio kako i mi moramo biti poput Marije i zajedno s njom izgovarati najteži dio Očenaša – „budi volja tvoja“ - i tako pogaziti svoju volju i staviti se Bogu na raspolaganje. „Ne znamo kako je Marija fizički izgledala, ali svejedno pjevamo o njoj ljepoti. Čovjek je lijep kada je dobar, zadovoljan, kada ima čisto srce i unutarnji mir. Dobrota nikada ne zastarijeva, a simbolizira sjedinjenje s Božjom voljom“. Tim je riječima fra Anđelko propovijed priveo kraju.

Na koncu svete mise župnik je zahvalio fra Anđelku na odazivu i dolasku, fra Ivanu Kasalu i fra Zoranu Tadiću koji su vodili svete mise u trodnevnoj pripravi za proslavu patrona kao i svim drugim svećenicima koji su ovih

dana pomogli ispovijedati. Fra Anđelko je zahvalio župniku na pozivu i zaželio vjernicima sretne nadolazeće božićne i novogodišnje blagdane i praznike.

Fra Mario Dadić

AMERIČKI VELEPOSŁANIK U SVJETLU RIJEČI

Sarajevo (FIA) - Veleposlanik SAD-a u Bosni i Hercegovini, gosp. Patrick S. Moon, u pratnji gosp. Stevena Gillena, savjetnika za ljudska prava i vjerske slobode, posjetio je 9. prosinca Franjevački medijski centar Svjetlo riječi gdje je razgovarao s urednicima ove izdavačke kuće bosanskih franjevaca.

Domaćini su zahvalili na posjetu i visoke goste upoznali s aktivnostima Svjetla riječi, predstavili im istoimeni mjesečnik, koji izlazi od 1983., te knjige i druge publikacije koje su objavljene u ovoj kući.

Veleposlanik Moon je pokazao veliko zanimanje za rad izdavačke kuće Svjetlo riječi kao i za rad bosanskih franjevaca. U otvorenoj atmosferi razgovaralo se i o aktualnim društvenim temama. Dotaknuta su i pitanja međureligijskog dijaloga, uspostavljanju većeg povjerenja među ljudima različitih vjeroispovijesti, pitanju mladih, te medija i njihova utjecaja.

Na koncu je veleposlanik Moon urednicima iskazao podršku u njihovom radu, ističući da je u ovoj zemlji naišao na mnogo ljudi, osobito mladih, otvorenoga i kritičkoga duha, spremnih na dijalog i bolje uređenje zajedničke države. U tom smislu je zahvalio i urednicima i kazao da kao partneri treba nastaviti rad i suradnju.

† NIKO KOVAČEVIĆ
(1940 - 2011)

U lipnju ove godine Niko Kovačević, prakaratur u župi sv. Ivana Krstitelja u Donjoj Tramošnici, zajedno sa svojom suprugom Katom odlučio je obići svoju raspršenu djecu po zapadnoeuropskim zemljama – Njemačkoj i Švicarskoj, kao da je slutio da će mu to biti ujedno i oproštaj od njih. Nakon preživljenog moždanog udara, koji je doživio dok se opraštao od svoje djece u inozemstvu, Niku su snašle i druge bolesti koje nije mogao pobijediti. Osmoga studenog u jutarnjim satima preselio se s ovoga svijeta u vječnost.

Otac mnogobrojne obitelji iz sela Josići – Mišići, Niko Kovačević, sin Ante–Tunje i majke Luce rođ. Bošnjak, rođen je 18. travnja 1940. godine, a crkveno vjenčan s Katom Marković iz Matića 30. svibnja 1964. u Tolisi, potječe također iz brojne obitelji. Bilo ih je osmero djece – šest braće i dvije sestre. Niko je, međutim, sa svojom ženom Katom imao jedanaestero djece: sin Marijan rođen je 1965., kći Luca 1966., sinovi Ilija 1967., Drago 1969., Anto 1970., Ivo 1972., Blaško 1973., Valerije 1975., Bono 1976. (član naše provincije *Bosne Srebre*), pok. Juro 1978. (živio samo tri mjeseca!) i Bernard 1980. godine. Svima njima na dan sprovoda, u ime cijele župne zajednice i u osobno ime, župnik fra Jozo Puškarić izrazio je iskrenu kršćansku sućut.

Uz brojnu rodbinu i prijatelje na sprovodnoj misi zadušnici u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u D. Tramošnici 10. studenog 2011. okupio se velik broj župljana iz cijele bivše Tramošnice, a došli su i mnogi iz županjskog kraja, gdje je pokojni Niko do svoga povratka u rodni kraj živio sa svojom obitelji. Stigla su i dva autobusa vjernika iz Gornje Dubice, gdje se Nikin sin fra Bono nalazi na službi župnoga vikara. Sv. misu i sprovodne obrede predvodio je uzoriti kardinal Vinko Puljić uz asistenciju oko 40 svećenika iz cijele Posavine, među kojima su bili i provincijski vikar fra Marijan Karaula, gvardijan toliški fra Marijan Živković, dekan Doborskog dekanata Ivo Balukčić i mnogi drugi.

Uz pobudne i poučne riječi koje je svima nama u homiliji uputio uzoriti kardinal, svoj oproštajni govor izrekao je i fra Marijan Karaula, vikar Provincije, i na koncu mjesni župnik fra Jozo Puškarić, čiji govor donosim u cijelosti.

Uzoriti oče kardinale, cijenjeni kolega fra Marijane, zamjeniče oca provincijala, poštovani o. gvardijane, fra Marijane, prečasna gospodo dekani, braćo svećenici, napose dragi subrate fra Bono, ucviljena strina Kato, draga djeco † Nike Kovačevića, unučadi, snahe, zete, sestre Ano i Jelo, susjedi, rodbino i prijatelji, dragi vjernici!

Danas smo se okupili u vjeri i nadi da se oprostimo od svoga subrata u Kristu – pokojnog Nike Kovačevića, da odamo dužno poštovanje i zahvalnost velikome – malom čovjeku i da se pomolimo za pokoj njegove duše.

Braćo i sestre, naš ljudski život je satkan od veselih i radosnih, žalosnih i tužnih trenutaka. Nekada jedni, a nekada oni drugi znaju prevladati, ali je važno da čovjek u svima njima znade naći smisao svoga života i biti zadovoljan i Bogu zahvalan. U domu pokojnog Nike i Kate Kovačević često se znala useliti radost; sa svakim rođenjem djeteta – jedanaest puta je pokucala na njihova vrata zahtjevna sreća i radost i oni su je spremno prihvaćali i zbog toga im danas posebno treba zahvaliti i odati najveće priznanje, što, evo, danas i činim u ime cijele naše župne zajednice – one ovdje prisutne i one raseljene, činim to u ime cijelog našeg naroda i naše vjere. Niko i Kato, HVALA VAM, velikim slovima ispisano!

Ali nije samo radost bila prisutna u životu i u njihovom domu, često se znala useliti i tuga. Pokojni Niko je rano ostao bez roditelja i zahvaljujući dobroj baki odgajan je u vjeri i čestitosti. Jedan sin – Juro – umro mu je kao tromjesečna beba i sigurno je Niko kao i svatko od nas imao još puno tužnih i žalosnih trenutaka u svome životu, a evo danas i ovih dana tuga je obavila njegov dom, naglo i brzo je napustio ovaj svijet, svoju suprugu i svoju djecu. Nedostajat će i cijeloj našoj župnoj zajednici, jer je od malena, a osobito u zreloj dobi i nakon povratka iz progonstva, bio čvrsto odan svojoj vjeri i svojoj crkvi, a često je bio desna ruka svećenicima u ovoj župi, ali i u susjednim župama, posebno na velikim svetkovinama. Nekoliko dana prije smrti, kad sam ga posjetio u Domu starih u Županji i opremio sv. sakramentima, radosno mi je odgovorio, kad sam mu rekao da ćemo uskoro ići obilaziti naše bolesnike pred Božić i da se požuri ozdraviti: „Ujače, hoćemo l' odmah? Mogu ja, evo vidi... – stišćući lijevu ruku – mogu ja i desnom rukom i nogom“. Međutim, nije više mogao, ali je ostao do kraja voljan!

Da je bio drag čovjek meni osobno otkad ga poznajem, ali i svima vama, braćo i sestre, pokazuje i vaša današnja nazočnost na njegovom ispraćaju. Kada bi on mogao vidjeti (vjerujem da on vidi, ali mi to ne vidimo!), rekao bi: „Ne bih ni za života znao poželjeti da me ovako cijenjene i velike osobe dođu ispratiti!“ Zbog toga vam, braćo i sestre svima od srca hvala u Nikino ime i u ime njegove obitelji! A mi danas i u buduće molimo za pokoj njegove duše i neka mu Gospodin sam bude trajna nagrada i spasenje! Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!“

J. P.